

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XII.

Ljubljana, 19. septembra 1940.

Štev. 38 (570)

Boljše je stoje umreti, kakor
pa kleče živeti.

New York Times
septembra 1940.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 945. Telefon št. 33 32.
— Račun poštne hranilnice v Ljubljani
št. 16.893. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti za 3 din znamk.

NAROČNINA

1/4 leta 20 din, 1/2 leta
40 din, vse leto 80 din.
V Italiji na leto 40 litr.
V Franciji 70 frankov,
v Ameriki 2 1/2 dolarja.
Drugod sorazmerno. — Na-
ročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpčna petitna vr-
sta ali njeu prostor (višina 8 mm in širina
55 mm) 7 din; v oglašnem delu 450 din.
V dvobarvnem tisku cene po dogovoru.
Notice: beseda 2 din. Mali oglasi:
beseda 1 din. Oglasni davek povsod še
posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

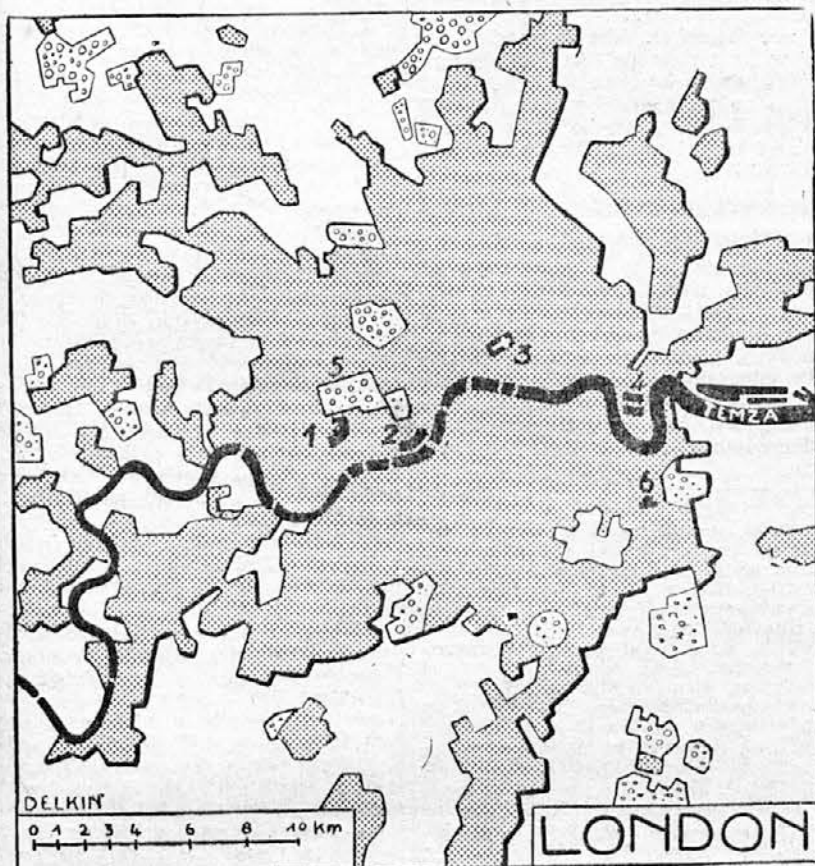
Danes:

Invazije na Irsko

(Gl. str. 9)

Vojna v vzhodnem Sredozemlju

Italijani prodirajo v Egipt. — London kljubuje

Zemljevid Londona: 1. Buckinghamska palača (rezidenca angleškega kralja);
2. parlament; 3. katedrala sv. Pavla; 4. pristaniški doki; 5. Hyde Park;
6. zvezdarna Greenwich

V Ljubljani, 18. septembra

Vojna v Sredozemlju se je začela.
Se preden je nemška ofenziva proti
Londonu dozorala do peripetije, je
Italija, očitno v strateškem dogovoru
z Nemčijo, sprožila napad na eno iz-
med najbolj občutljivih točk britanske-
ga imperija, na Egipt in s tem po-
sredno tudi na Suez. V nedeljo so
italijanski oklepni oddelki v Libiji
prodrli čez egiptovsko mejo in osvo-
jili pristaniško mesto Sollum. Po so-
glasnih poročilih italijanskega in an-
gleško-egiptovskega poveljstva se
italijansko prodiranje nadaljuje.

Vojna med Italijo in Egiptom je
nova svojevrstnost v sedanjem sve-
tovnem konfliktu. Egipt je namreč
zaveznik Velike Britanije, ni pa na-
povedal vojne ne Italiji ne Nemčiji.
Tudi zdaj še ne, čeprav je z Italijo
dejansko že v vojni. Vprašanje je
seveda, kako dolgo bo moglo trajati
to nenaravno razmerje.

Egipt meri 995.000 km² in ima 14,5
milijona prebivalcev; po površini ga
je torej natanko za štiri Jugoslavije,
po prebivalstvu pa celo nekoliko
manj. Velikanska večina dežele, po-
sebej ob libijski meji, je puščava
brez cest in železnic; pro-
metno sredstvo so tam samo karavan-
ske poti. Edini rodovitni in obiljeni
predeli se raztezajo v zgodovinski
nilski dolini. Vsa egiptovska dežela
premore samo 35.000 km² obdelane
zemlje, t. j. za dobri dve Sloveniji.

Italijani bodo skušali prodreti v
Egipt predvsem ob obali; njihov prvi
večji cilj je Aleksandrija (600.000
prebivalcev, glavno pristanišče deže-
le), za tem pa seveda Suezski prekop.

Prva poročila o italijanski ofenzivi
na Egipt vedo povedati, da se an-
gleške posadke v egiptovskih obmejnih
in obrežnih utrdbah brez pravega
boja umikajo. Stvar ni nerazumljiva
in tudi ne nepričakovana; prvič je
italijanska libijska armada pod po-
veljstvom maršala Grazianija mnogo
močnejša od angleško-egiptovskih
obmejnih posadk, drugič pa tudi stra-
teško ne bi bilo utemeljeno, braniti
puščavo in drobiti moči, ko bo vsak
vojak in vsak tank krvavo potreben
v poslednji fazi te vojne, t. j. v bitki
za nilsko dolino in za prekop.

Zato mislimo, da se bo italijansko
prodiranje v Egipt še lep čas nadalje-
valo; verjetno je celo, da bodo Itali-
jani napadli hkrati še iz Abesinije in
prodrli v Sudan.

Italijani sami računajo, da bodo v
Aleksandriji v enem mesecu, najpo-

pade, stoji še zmerom Aden ob iz-
hodu iz Rdečega morja, ostane še
zmerom britanska mornarica v Indij-
skem oceanu. In na koncu koncev
ostane takisto še britansko sredozem-
sko brodovje, za blokiranje Suez-
a vse prej ko *quantité négligeable*.
Vprašanje je kajpak, kako dolgo bi
sama nase navezana britanska mor-
narica v Vzhodnem Sredozemlju mo-
gla kljubovati na kopnem zmagovitim
Italijanom.

Naloga Italije je torej, ne samo
zavzeti Egipt in Suezski prekop, am-
pak tudi na morju prisiliti Angleže
h kapitulaciji. Naloga Velike Brita-
nije je pa, braniti Aleksandrijo in
nilsko dolino do poslednje kaplje
krvi.

Letalska vojna proti Angliji, pose-
bno proti njeni prestolnici, se nadalju-
je z nezmanjšano silo. Dan za dnem,
noč za nočjo obiskujejo stotine in
stotine nemških bombnikov London
in spuščajo svoj smrtonosni tovor vse
vprek na 10 milijonsko mesto.

Kljub temu se zdi — tudi iz nem-
ških poročil — da britanski odpor ne
popušča; še več, zadnje dni postaja
celo še srditejši. Nemci so računali,
da bodo neprestani bombni napadi
Londončane demoralizirali in strli an-
gleško letalstvo. Kaže, da se to do-
slej še ni zgodilo. Bombe, ki so pri-
letele na buckinghamsko palačo —
rezidenco angleških kraljev — in v
bližino katedrale sv. Pavla — največ-
jo anglikansko cerkev — so dosegle
ravno nasproten učinek od demorali-
ziranja angleškega ljudstva. Tudi an-
gleško letalstvo ni doslej še izgubilo
svoje obrambne in udarne sile; očitno
je britanska letalska produkcija pod
vodstvom genialnega organizatorja
lorda Beaverbrooka v zadnjih mesecih
znatno zadelala vrzeli, nastale pod
vlado g. Chamberlaina.

Seveda si Angleži sami ne prikriv-
ajo, da letalska vojna še ni posled-
nji adut nemške strategije. Sam pre-
sident britanske vlade Winston Church-
ill je prejšnji četrtek napovedal in
včeraj ponovil, da mora biti Anglija
pripravljena še na vse hujše preiz-
kušnje. Churchill, najrealnejši med
britanskimi politiki, si ne dela ni-
kakršnih iluzij; nemški cilj je, zmrvi-
ti britanski imperij, in temu cilju se
Nemci ne bodo odpovedali. Zato mo-
rajo biti Angleži že te dni, najpozne-
je pa drugi teden pripravljeni na naj-
strahotnejšo invazijo, kar jih pozna
zgodovina britanskega otočja. Ob
francoskih, belgijskih in nizozemskih
obalah, je rekel Churchill, in v nor-
veških zalivih je pripravljenih na
tisoče in tisoče ladij in čolnov, ki

Drugačna je slika, če jo gledamo
z blokadnega vidika. Tudi če Suez

K italijanski ofenzivi proti Egiptu: zemljevid severovzhodne Afrike

čakajo samo povelja, da vdoro na an-
geška tla. Nn vemo, kje se bo in-
vazija začela, je priznal Churchill;
vemo samo to, da se mora prihodnje
dni sprožiti, ali je pa sploh ne bo.

V Rokavskem prelivu se je ta te-
den vreme izpreverilo; morda je to
vzrok, da do tega trenutka Nemci še
niso dali povelja za napad. Vreme
igra pri takšnih operacijah velevažno
vlogo: v megli in viharju je napade-
lec na boljsem kakor napadalec —
posebno v dobi letalstva. Na Angle-
škim in v angleških vodah se lepo
vreme poslavlja že sredi ali pa naj-
pозneje v zadnji tretjini septembra;
potem se začne večmesečna d-
goste angleške megle.

Zadnje dni beremo v nemškem
tisku, da je ugibanje o tem, kdaj se
bo začela nemška invazija, jalovo;
edina odločitev o tem, pišejo nemški
listi, gre vrhovnemu poveljstvu. Itali-
jani gredo še dalje; njihovi listi celo
trde, da ni nikjer zapisano, da bi se
nemška invazija na Anglijo morala
že letos začeti; zakaj se ne bi spo-
mladi?

Takšno pisanje utegne biti zgolj
taktičnega značaja, da nasuje na-

sprotniku peska v oči; lahko je pa
tudi zrcelne resnice v njem.

Vsekako drži, da se Nemci že dolgo
pripravljajo za vpad na angleško
otočje; presenetilo nas pa tudi ne bo,
če invazije letos še ne bomo do-
čakali.

O nemško-angleški vojni prinaša
zadnja *Weltwoche* (Curih) aktualen
uvodnik. Iz njega posnemamo:

Medtem ko se bitka za Anglijo na-
daljuje, gre tudi drugod razvoj do-
godkov svojo pot. Nemci konsoli-
dajo svoje uspehe na vzhodu Evrope,
zakaj le v tem smislu si moremo raz-
lagati odstavitev nasproti Nemčiji ne-
zanesljivega kralja Karola, da je na
njegovo mesto prišel Mihail, odločen
pristaž Zelezne garde in prijatelj
Nemčije.

A tudi Anglija ne drži križem rok.
Po eni strani podpira generala de
Gaulle, ki skuša čedalje več franco-
skih kolonij izneveriti vichyjski vladi,
po drugi strani se pa po zaslugi
velikopotezne Churchillove politike
čedalje bolj približuje Ameriki.

Nadaljevanje na 3. str. v 1. stolpcu.

K pripravljajoči se invaziji na angleško otočje: perspektiven zemljevid Velike Britanije in njenih sosedov v Rokavskem prelivu in Severnem morju

Izjava predsednika vlade

Naše družine so v zelo težkem položaju, ker dohodki niso v sorazmerju z naraščanjem cen življenjskih potrebščin. Zato nas je toliko bolj razveselila izjava predsednika vlade, ki jo je dal v soboto 14. t. m. v Ljubljani po posvetu na banovini. Izjava se glasi:

»Na današnji konferenci pri banu dravske banovine smo v glavnem obravnavali vprašanja o prehrani, ki so danes najvažnejša po vsem svetu in pri nas. Če govorimo o prehrani, ne razumemo pri tem samo prostega oskrbovanja in zagotovitve zalog, temveč tudi nadzorstvo nad cenami za vse blago, ki je v zvezi s prehrano. Vsem upravnim organom sem dal navodila, in sem danes to ponovil tudi po banu dravske banovine, da se odločno nastopi proti vsaki špekulaciji z živim, proti umetnemu zviševanju cen itd. Izdal sem kar najbolj drastične ukrepe proti vsem, ki skušajo z umetno špekulacijo neumetelno zviševati cene življenjskih potrebščin. Internacije s prisilnim delom bodo običajna kazen za vse vrste špekulantov. Najstrožje nadzorstvo upravnih organov bo opomin za vse upravne uradnike, ki bi jemali svojo dolžnost nalahko. Tako bo prehrana ne samo zagotovljena, marveč bo tudi po znosnih cenah, ki morajo ustrezati današnjim razmeram.

Obravnavali smo tudi vprašanje o brezposelnosti v industrijskih podjetjih. Ukrepi, ki jih bomo sprejeli glede tega vprašanja, bodo zagotovili stalno delo in zaslužek delavcem ne glede na storitvenost industrijskih podjetij v sedanjih razmerah. Javna dela, ki jih bodo kmalu začeli, bodo popravila vse tiste pretese, ki so jih mednarodne razmere prinesle tudi naši domači delavci.

Izjava predsednika vlade iskreno pozdravljamo! Da so ti strogi ukrepi nujno potrebni, boste nazorno videli tudi iz razpredelnice, ki nam kaže izdatke za življenjske potrebščine tričlanske delavske družine lani in letos.

Politični tednik

Ukaz o amnestiji so na predlog pravosodnega ministra izdali kraljevi namestniki v imenu Nj. Vel. kralja za njegov rojstni dan. Ukaz določa podelitev in ublažitev kazni obsojencem. Zaporne kazni do 12 mesecev so spremenili v denarne globe, težje kazni so pa znižali. Uredba tudi določa, za katere vrste kazni velja ta uredba.

Madžari so že zasedli vse transilvansko ozemlje, ki jim je bilo odstopljeno po dunajski arbitraži. Pretekli teden so madžarske čete vkorakale v Cluj, s čimer je zasedba končana. V nedeljo je bil v Cluju na velikih svečanostih madžarski regent Horthy, navzočni so bili pa tudi predsednik vlade prof. Teleky, vsi ministri, člani parlamenta in druge odlične osebnosti.

Vedra romunskih kmetov dr. Mania je izjavil dopisniku neke poročevalske agencije, da je sedanja diktatura v Romuniji potrebna, da jo bo pa klub temu treba zamenjati z demokratsko vlado. Ljudska stranka se je sporazumela z železno gardo in podprla generala Antonescu, vendar je pa kmečka stranka proti diktaturi. Upa, da bo tudi v takšni vladi sodeloval Antonescu.

Francoska vlada v Vichyju je zabredla v težaven položaj. Po nekaterih vesteh sta ji Nemčija in Italija spet postavili obsežne zahteve, med drugimi, naj Nemčiji odstopi 58 odstotkov vseh zalog hrane v nezasedeni Franciji; Italija pa zahteva, naj Francija demobilizira svojo vojsko v severnoafriških kolonijah. Vlada na to noče pristati; zato bo morala najbrže odstopiti. Nekateri računajo tudi z možnostjo, da bosta Nemčija in Italija zasedli tudi nezasedeno Francijo.

Boj za London traja že več kot teden dni. Nemški bombniki in lovski letala dan za dnem napadajo angleško prestolnico in so pretekli teden povzročili veliko razdejavanje. Bombe so poškodovale tudi kraljevske palače. Kralj in kraljica sta ostala nepoškodovana, pač pa so bombe ubile tri dvorne uslužbenke. Velikansko bombo so našli tudi v bližini velike katedrale sv. Pavla, a so jo še o pravem času umaknili. Poškodovan je bil tudi parlament. Nekatera poročila so pretekli teden javila, da se nameravata kralj, diplomatski zbor in vlada preseliti iz Londona v Glasgow, kar je pa angleško informacijsko ministrstvo odločno demantiralo. Angleži hočejo ustvariti zaprti ognjen zid proti nemškimi napadom. Uporabljajo novo taktiko obrambe Londona. Pomnožili so protiletalske baterije, ki ponoči streljajo na določene sektorje neba brez prestanka. Nova taktika se je baje dobro obnesla in zato jo bodo tudi v bodoče uporabljali. Predsednik vlade Churchill je pretekli teden po radiu poročal o trenutnem vojaškem položaju. Dejal je, da je ta teden pričakovati nemški vdor na Anglesko. Nemci imajo pripravljenih vse polno ladij in posebnih čolnov od Hamburga do

Moderna prerokovalka

Žena, ki bere preteklost in bodočnost iz roke in kavne usedline

Zanimiv obisk pri ženski, ki vidi stvari, ki so drugim prikrite

Nekje v Ljubljani, septembra. V vsakem človeku tli skrita želja, da bi izvedel, kaj mu prikriva prihodnost, da bi dvignil tenčico, ki zakriva pogled v bodoče življenje. Ta zvedava želja se bolj kakor radovednost sama žene človeka, da išče sveta pri ljudeh, ki trdijo, da vidijo stvari, ki so navadnemu zemljanu zavite v temo. Srečanja z jasnovidci, telepati, astrologi, prerokovalci in vedeževalkami so prav zato tako zanimiva, ker kljub nejevernosti razuma zbude v človeku šeehtajoč občutek grozljivosti in radovednosti ob poslušanju dogodkov, ki mu jih je baje namenila usoda.

Zanimanje za vse skrivnostno in napeto me je gnalo, da sem stopil k ženi, ki slovi za dobro prerokovalko bodočnosti in nezmotljivo bralko preteklosti. Človek nehoti misli, da bo zagledal skrivnostno blede žensko v mračnem okolju, kjer kuha zvarke, ki iz njih bere bodočnost ljudi, nekako tako, kakor pišejo o vedeževalkah v pogrobnih romanah. Resnica je pa tako preprosta, da te kar preseneti. Kuhinja, ki v njej čaka sprejema, je podobna sto in sto meščanskim kuhinjam, na oknu visi čebula, na mizi leži časopis in na majhnem štedilniku stoji električna plošča; na njej vre kava, ki bo nje usedlina razgrnila tvojo bodočnost.

Gospodinja-prerokovalka tekoče govori pet jezikov; simpatična, prijazna dama je, oblečena v svetlo domačo haljo. Zivahno teka iz sobe v kuhinjo, v njenih gibih, v načinu njene go-

vorice, v vsem njenem nastopu ni nič demonskega, prej nekaj nedoločno očarljivega in domačega. Ko popiješ kavo, ki je grenka — ali je to potrebno za prerokovanje ali je znamenje težkih časov, nisem mogel uganiti — povezne gospodinja skodelico na krožnik, da se usedlina odteče, medtem pa ti bere iz roke.

»Prosim, dajte mi levico.« Skozi veliko povečevalno steklo pozorno ogleduje roko.

»Dušo draga, tvoja življenjska črta je dolga, samo večkrat presekana s križci. Pozor pri petdesetem letu, tukaj vidim križec! Bolni boste, toda preboleli boste bolezen. Ej, kaj je pa tole? Liebes Kind, bili ste že v hudi nevarnosti, menda z avtomobilom. Ali se vozite z avtom? No, vidite, saj sem rekla. Prosim, stisnite roko v pest!« Pozorno ogleduje gube, ki nastanejo ob mezinu leve roke. »Vidim, da boste imeli štiri otroke, enega pa že imate. Da, imeli boste dva fantička in dve deklici, kar veseli bodite, to je ravno prav!«

Potlej se obrne h kavi, vzame v roko skodelico, kjer se je usedlina natekla do roba, jo hitro prekriža in jame napeto ogledovati.

»Obeta se vam velika kupčija... če boste previdni, boste z njo zaslužili dosti denarja...«

Počasi suka v rokah skodelico in zamišljeno opazuje razne like, ki jih je na belem porcelanu zarisala temna usedlina kave.

»Tukajle vidim, da boste nekam da-

leč potovali, nekam v tujino, zelo, zelo daleč. Mnogo svetla boste videli; toda morali boste biti previdni, da ne bi zašli v nevarnosti...«

»Mon cher ami, na vas posebno vplivajo ljudje, katerih krstna imena se pričnajo s črkami P, F, A, T in R. Usodna je pa za vas črka A.«

»Kako pa moje denarne razmere v bodočnosti?« jo povprašam.

»Dušo draga, lahko vam rečem, da bo bolje, kakor je bilo doslej. Ej, kaj pa še vidim tule: srce, obdano s trnjem namesto z rožami! To pomeni težave v ljubezni...«

»Ali bi mi lahko povedali kaj o vojni?« jo povprašam. Zdi se, da prerokovalka ni posebno vesela, da se je pogovor zasukal v to smer, vendar vlijudno odgovori:

»Po prerokbah neke Francozinje naj bi vojna trajala do leta 1945; jaz pa vidim, da se bo preje končala. Kakor hitro bo premagana ena izmed obeh bojujočih se strank, bo vojne konec.«

»Ali bo pri nas tudi vojna?«

»Ne! Jasno vidim, da pri nas ne bo vojne!« odločno odgovori in zmaje z glavo. »Marsikaj se bo še spremenilo, toda vojne pri nas ne bo.«

Vidim, da je že nekoliko nemirna, morda jo predolgo zadržujem. Zahvalim se ji za ljubeznivost — denarja in tudi drugačne nagrade ne sprejme — in se ji priporočim še za v bodoče. Ko odhajam po temnih stopnicah, si mislim, kako prijetno bi bilo, če bi hotelo življenje ubogati prerokovalke napovedi...

francoskega pristanišča Bresta in Biskajskega zaliva, pa tudi na Norveškem. Vse te ladje so pripravljene in čakajo samo še na povelje. Zato Angleži pričakujejo vdor v kratkem. Angleški bombniki neprestano pridno napadajo in bombardirajo to nemško ladjevje. Churchill je tudi dejal, da hočejo Nemci z letalskimi napadi na London ustrahovati prebivalstvo in ga demobilizirati, ne vedo pa, da so s tem šele vžgali plamen, ki bo gorel dotlej, dokler ne bo odstranjena vsa škoda, ki so jo povzročili Nemci. Zato čakajo angleški narod še trde preizkušnje. Angleški bombniki so pretekle noči neprestano napadali važna nemška železniška križišča in berlinski center. Napravila so ogromno škodo. Na mnogih mestih gore skladišča in tovarne. V ponedeljek so bili nad Londonom največji letalski boji, kar jih pomni zgodovina. Angleži so poslali v boj nekaj sto lovskih letal. Alarml se v Londonu vrste tudi podnevi. Boji so nad vse srditi in očitno zelo odločni.

Mednarodni položaj Grčije se je zadnji čas precej poslabšal. Bolgarija in Italija sta začeli časopisno kampanjo proti Grčiji. Bolgarija zahteva izhod na Egejsko morje, Italija pa severni Epir. Grška vlada je vpklicala štiri letniške mehaniziranih oddelkov, ki so že pod orožjem.

Romunski kralj Karol se je naselil v Lizbonu na Portugalskem. Portugalska vlada mu je izdala dovoljenje za bivanje pod pogojem, da se ne bo bavil s politiko.

Italija in Nemčija sta očitno skupaj napravili načrt napada na Anglijo. Medtem ko nemško letalstvo napada britansko otočje, se Italijani trudijo, da bi prišli Angliji do živega v njenih kolonijah, pred vsem v Egiptu in Sudanu. Zadnji čas se je ob egiptovski meji zbralo — po ameriškem mnenju — okrog 250.000 italijanskih vojakov, ki napadajo mejo in skušajo prodreti v notranjost. Zasedli so dve porušeni mesti Sollum in Musalo. Hkrati se udeležuje tudi italijansko letalstvo, ki napada važnejše angleške postojanke. Tudi Angleži ne počivajo in v Italijanom pridno vračajo napade iz zraka. Del angleškega brodograja se je zbral v grških teritorialnih vodah in bo v primeru potrebe zavzel pomorska oporišča v Grčiji.

Ameriški kongres je z večino glasov odobril zakonski predlog o splošni vojaški obveznosti v Ameriki. Zdaj ga je podpisal še prezident Roosevelt in je že stopil zakon v veljavo. V desetih

dneh mora biti na svojih mestih 60 tisoč milijnikov, prvi novinci bodo pa vpklicani meseca novembra. Letos bo vojaško službo nastopilo okrog 75.000 moč, vseh skupaj nameravajo vpklicati okrog 400.000 moč. Roosevelt je ponovno zahteval odobritev kredita 175 milijarde dolarjev za kritje stroškov vojaške službe.

Ob nastopu novega francoskega veleposlanika Henryja Eylesa v Washingtonu je na poslanikov nagovor odgovoril Roosevelt, da bodo Združene države kakor tudi on sam vedno podpirale prizadevanja za rešitev francoskih problemov. Francozi so simpatizirali ameriškega naroda, ki je prepričan, da bo francosko edinstvo obstajalo še nadalje.

Indijski nacionalisti so imeli sejo pod predsedstvom svojega vodje Gandhija. Gandhi je dejal, da Indija v najbližjih urah angleške preizkušnje ne namerava odrediti pokorščine, borila se bo pa še dalje za svojo neodvisnost. Angleškemu podkralju je Gandhi stalv predložil za ustavno ureditev Indije. Dokler bo Anglija v stiski, ne bodo nacionalisti začeli borbe z vsemi sredstvi.

Totalitarni režim je uvedel v Romuniji general Antonescu. Sestavlil je novo vlado, v kateri si je pridržal mesto predsednika, vojnega, mornariškega in letalskega ministra. Podpredsednik vlade je postal vodja železne garde Horia Sima, razen tega imajo pa gardisti še šest ministrstev, med njimi tudi zunanje. Zunanji minister je Lucas Surca, Antonescu je ob tej priložnosti izdal proglas romunskemu narodu, naj se loti dela. Državo bo vodil nepristransko, brez sovraštva in nepravilnih represalij. Romunija bo odslej uvedla socialno strukturo po zgledu vesele osi in se bo tudi v zunanji politiki popolnoma naslonila nanju.

Nemški letalski napadi kljub slabemu vremenu in neurjem niso popustili. V Londonu je skoraj neprestano alarm. Zdanje dni so letala poškodovala najpomembnejše trgovske žile, med drugimi ulico Piccadilly. Pri delu je bilo ubitih več gasilcev. Churchill je v parlamentu izjavil, da je treba pričakovati še hujše letalske napade. Nemci pa še naprej zbirajo svoje sile za vpad na Anglesko.

Italijani prodirajo v notranjost Egipta. Te dni so zasedli mesto Sidi Barani, okrog 60 milj oddaljeno od egiptovsko-libijske meje. Zdaj so se obrnili proti jugu.

Španski zunanji minister Serrano Suñer je te dni prispel v Berlin, kjer se je sestal z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom, v avdienci ga je pa sprejel tudi kancler Hitler in se z njim dalj časa razgovarjal. Nekateri politiki domnevajo, da so se razgovori nanašali na špansko vlogo pri razdelitvi Evrope. Minister Suñer je španski časnikarjem izjavil, da bo španjka spet vzpostavila svoj kulturni vpliv na Južno Ameriko in da zahteva nazaj samo tisto, kar je bilo že od nekdaj špansko.

Vsakoletni teden Rdečega križa se je pričel 15. t. m. in bo trajal do 21. t. m. Ob tej priložnosti je ban dr. Natlačen izdal proglas, naj se vsi Slovenci zdramijo in pomagajo tej človekoljubni ustanovi. Tam, kjer se ni odborov Rdečega križa, naj jih ustanove, kjer pa organizacije že obstajajo, naj se počlove in naj začno delati z novimi močmi. Vsak po svojih močeh na pa pomaga, da dobi Rdeči križ posebno ta teden čim več sredstev za izpolnjevanje svoje naloge.

V Ljubljani so odprli dentistično šolo, ki je prva te vrste ne samo v Jugoslaviji, temveč na vsem Balkanu. Šola je v Vegovi ulici 8 in je obvezna za vse zobne tehnike, ki se hočejo osamosvojiti. Šolo bodo vzdrževali zobni tehniki sami, pouk bo pa trajal 12 mesecev. Na njej bodo učili sami strokovnjaki zobozdravniki. Doslej se je prijavilo že okrog 30 kandidatov.

Krompir po 150 dinarja bo razdelila med mestno prebivalstvo mestna občina, ker se je v zadnjih dneh preveč podražil. Krompir je že kupljen in pride te dni v Ljubljano. Dobil ga bo lahko vsakdo, ker ga bo dovolj; zato naj se meščani ne boje, da bi se podražil.

Uprava policije je odredila konfincijo Franca Schnabla, trgovca na Tyrševi cesti. Trgovce je pred enim mesecem dobil cel vagon bele moke, ki je pa ni dvignil, temveč jo je pustil kar v nekem javnem skladišču. Svojin odjemalcem pa moke ni hotel prodajati, češ da je nima niti trohice. Policija je zdaj vso njegovo zalogo moke zaplenila, njega je pa poslala za tri mesece na prisilno delo v vas Koprivnik v kočevskem okraju.

CENE LANI IN LETOS

Čeprav nismo v vojni, občutimo čedalje bolj njene neposredne posledice. Draginja narašča od dne do dne, kljub temu so plače delavstva in uradništva ostale z majhnimi izjemami pri starem.

Vsi poslušamo vsak dan pri kosilu in večerji, kako se vse draži, koliko se je podražila moka, koliko mast, katera živila še dobiš na trgu in katera po nobeni ceni ne. In potem šele spoznamo, kako so naše plače skromne v primeru z današnjimi razmerami.

Neki bralec našega lista, delavec, je izdelal in nam poslal primerjalno razpredelnico s statistiko, koliko je njegova tričlanska družina porabila specije lani v avgustu in koliko letos v istem mesecu. Pri vsaki vrsti blaga je označen tudi skok cene v odstotkih. V razpredelnici so zabeležene samo glavne postavke.

Iz razpredelnice sledi dvojce: ali naj se cene maksimirajo in prilagode našemu zaslužku, ali naj se pa naš zaslužek prilagodi naraščajoči draginji. Tretje možnosti ni.

Blago	letos		letos		povišek v %
	1939	1940	1939	1940	
	à din		skupaj		
20 kg moke Og	3-25	8-—	65-—	160-—	146-15
10 " " krušne	3-—	6-—	30-—	60-—	100-—
1 " pšeničnega zdroba	4-—	8-—	4-—	8-—	100-—
1 " koruznega zdroba	3-—	6-—	3-—	6-—	100-—
1 " makaronov	7-—	9-—	7-—	9-—	28-57
1 " ješprena	4-—	6-—	4-—	6-—	50-—
1 " kaše	4-—	6-—	4-—	6-—	50-—
2 l nečiščenega olja	14-—	24-—	28-—	48-—	71-43
10 kg krompirja	1-20	2-—	12-—	20-—	60-—
1 " fižola	8-—	8-—	8-—	8-—	—
4 " sladkorja	14-—	14-—	56-—	56-—	—
1 " riža	8-—	14-—	8-—	14-—	75-—
1 " ajdove moke	5-—	6-—	5-—	6-—	20-—
1 " žitne kave	5-—	8-50	5-—	8-50	70-—
1 škatla Francka	9-50	10-50	9-50	10-50	10-53
1 kg mila	13-—	17-—	13-—	17-—	30-77
2 1/2 kg masti	21-—	27-—	52-50	67-50	28-57
1 kg koruzne moke	2-25	4-50	2-25	4-50	100-—
Skupaj	316-25		515-—		62-85

Naša proizvodnja premoga se je povečala za 600.000 ton; od tega odpade samo na trboveljske rudnike 400.000 ton. Poleg tega smo tudi iz tujine uvozili okrog 400.000 ton boljšega premoga. Kljub temu se jugoslovanske industrije boje, da ne bodo dobile pravočasno dovolj premoga. Zastopniki vseh industrijskih podjetij so zato zaprosili vlado, da bi izdala potrebne ukrepe za preskrbo vseh podjetij s premogom.

Dobavo 1.000 vagonov žita in moke je odobril za dravsko banovino »Prizade«, da bi se moglo v dobi najintenzivnejšega prometa prebivalstva v Sloveniji v zadostni meri preskrbeti s krušno moko. Vsi trgovci in trgovci mlini naj zato nemudoma kupijo moko in žito in naj po svojih dobavnihk zaprosijo »Prizade« za odobritev izvoza kupljenega blaga v dravsko banovino.

700.000 dinarjev je ukradel davčni kontrolor Miroslav Humar iz Ivanjice. Denar je ukradel iz davčne blagajne in je z njim izginil. Ze takoj v Beogradu ga je za spoznal neki detektiv, ko je prav hotel vstopiti v brzoa, in ga odpeljal na policijo.

V Zagrebu so odprli razstavo v spomin slavnemu Gutenbergu, izumitelju tiska. Razstava bo v prostorih zagrebške tehnične fakultete in na njej bodo obiskovalci lahko videli vse stopnje izdelave znamke. Prav tako bosta razstavljena tudi dva tiskarska stroja, izmed katerih je eden iz Gutenbergove dobe. Ministrstvo bo z otvoritvijo razstave dalo v promet tudi posebno znamko v spomin Gutenbergu. Prodajali jo bodo po vsej državi. Na zagrebški pošti bo deležna še posebne pozornosti, ker jo bodo žigosali s posebnim zlatim žigom, na katerem bo Gutenbergova silhueta.

Skozi Maribor bo popotovalo okrog 70.000 besarabskih Nemcev, katerih prvi transport je prispel v Maribor že v terek. Nemci bodo prihajali v Maribor še 35 dni nenehoma; vsak dan bodo prispeli v Maribor po trije vlaki z 800 ljudmi.

16 jadralnih letal so svečano krsili v Zagrebu. Svečanosti je prisostvoval ban dr. Šubašić z mnogimi uglednimi predstavniki vojaških in civilnih oblasti. Botrovali sta soprogji g. podpredsednika vlade dr. Mačka in bana dr. Šubašića. Jadralna letala so delali celih 23.400 ur.

22 let je minilo v nedeljo, odkar so srbke čete z dobrovoljci pod vodstvom regenta Aleksandra prebile solunsko fronto in zagospodarile nad Kožuhom, Sokolcem in Dobrim poljem. V spomin na ta veliki dan so v nedeljo praznovali v slavnostni dvorani Bojevnika doma v Beogradu rezervni častniki in bojovniki svojo slavo. Te svečanosti so se udeležili najuglednejši zastopniki vojaške oblasti. Prav tako so bile proslave še v Skoplju, Nišu in Novem Sadu.

Več kot 150 ovac so poklali volkovi v neki bosanski vasi kmetu Pavloviću v travniškem srezu. Ker je pred nekaj dnevi na Vlašću in Vranici planini že šestič zapadel sneg, česar niti najstarejši ljudje ne pomnijo, so prišle v dolino cele črede lačnih volkov. Pastirji se niso mogli ubraniti prevelikemu številu zveri in so komaj rešili svoje življenje. Volkovi so poklali veliko število goved in ovac, tako da je bosanski kmet zelo prizadel.

V Splitu so imeli te dni železniško konferenco mešane jugoslovanske-nemške komisije. Konferenca se je vršila v prostorih Trgovske in industrijske zbornice v Splitu. Na njej so določili novo tarifo za izvoz našega blaga v Nemčijo in narobe. Vodja nemške delegacije je bil Franc Rapsenschlager, naše pa Vladimir Linkeš, višji kontrolor generalne direkcije državnih železnic. Komisija bo poslovala do 26. tega meseca. Navzočni so bili tudi delegati Slovaške, Madžarske in Češkomoravskega protektorata.

S ponedeljkom 16. septembra se spremeni vozni red potniškega vlaka št. 621 na progi Postojna—Ljubljana. Doslej je odhajal ta vlak iz Postojne ob 12.25 in z Rakeka ob 13 ter prihajal v Ljubljano ob 14.13. Od 16. septembra dalje bo pa odhajal s Postojne ob 11.45 in z Rakeka ob 12.17, ter prihajal v Ljubljano ob 13.26. Nadalje bo z istim dnem ustavljen na progi Grobeljno—Celje potniški vlak št. 2133, ki je odhajal z Grobelnega ob 10.10 in prihajal v Celje ob 10.30. Namesto tega vlaka bodo uvedli vlak št. 2133b, ki bo odhajal z Grobelnega ob 12.05 in prihajal v Celje ob 12.02.

Vlada bo uvedla nove uredbe o preskrbi prebivalstva z žitom in živili. Za nakup žita in moke si je na primer banska uprava v Ljubljani zagotovila pri Banovinski hranilnici in Narodni banki 51 milijonov kredita in je dobila od vlade pooblastilo za posojilo v znesku 100.000 milijonov dinarjev. Pri banski upravi bodo ustanovili poseben prehranjevalni urad, ki bo imel svoje podružnice na deželi.

Beograd je ukinil trošarino na fižol, zelje, krompir, svinjsko mast, čebulo in druga živila, ki jih prinašajo kmetje na trg. S tem skušajo doseči, da bi se povečal dovoz masti in živil na beogradski trg.

Močan potresni sunek so te dni čutili v Črni gori v Vasojevičih pri Berabrah. Na mnogih hišah so popokale stene in so morali ljudje bežati iz njih. Potres je trajal vsega skupaj samo 25 sekund.

OKVIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE.

KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova 4

Tako se zabava mladina

Voličev »miss dijaškega semnja«

Ljubljanski dijaki so si na koncu svojega semnja izbrali lepoto kraljico

Ljubljana, septembra.

Živžav za vodo na Bregu je utihnil, dijaki so se razšli, dijaškega semnja je konec. Kakor pri vsaki važnejši prireditvi je tudi tukaj »uprava dijaškega semnja« poskrbela za dostojen in učinkovit zaključek semnja. Po dolgih letih odmora je ljubljansko dijaštvo spet izvolilo svojo lepoto kraljico, ki se lahko ponaša z zvenečim naslovom »miss dijaškega semnja«.

Vsi tisti, ki so sami guli gimnazijske klopi in kupovali na dijaškem semnju »špehe«, se bodo spomnili, da je njega dni bila volitev dijaške »miss« največja senzacija semnja. Novopečeni kraljici so častili poklonili navadno velik kruhov roglič ali pa pečeno kru-

stošolskih grl, je pretreslo okolico Brega — znamenje, da so volitve končane in da je dijaški semenj v letu 1940. dobil svojo kraljico.

Novopečena »miss«, gospodična Jelka Vavpotičeva, absolventka Sličevega tečaja, se nekoliko v zadregi otepa radovednežev, ki so se strnili okrog nje v velik krog. Vsi jo hočejo videti prav od blizu, tudi drugošolci in tretješolci; član »uprave semnja« pa prebere njej na čast sestavljen govor:

»Draga Jelka! Preteklo je dosti vode, aquae destillatae, ali kakor pravimo po domače, potu, preden smo se odločili, da izvolimo tebe, najlepšo med najlepšimi. Sprejmi naše darilo, primerno današnjemu času, štruco iz

Foto: H. Kern

hovo srce. To je bilo skoraj vselej simbolno darilo za dijaško kraljico.

Ker se morajo pa tudi simboli ravnati po duhu časa, so dijaki pripravili za svojo »miss« kar najbolj sodobno in originalno darilo, kakšno, to boste kmalu izvedeli.

Tisto usodno popoldne je bilo življenje na dijaškem trgu za spoznanje živahnije; takoj si zavohal, da se nekaj kuha. Tako okrog petih se je pa res skuhalo. Krik, vik in tuljenje, ki zori lahko samo iz petošolskih in še-

enotne moke in šopek cvetic! Živela miss dijaškega semnja!

Nešteto navdušenih vzklikov je potrdilo, da so dijaki izvolitvijo zadovoljni. Kakor pri vsaki prireditvi, se je sicer tudi tu v ozadju skovala opozicija, toda do ušes lepote kraljice ni prodrla; prevelik je bil krog okoli nje. Mlada, ljubka miss je pa stisnila k sebi veliko štruco kruha in šopek cvetic in se vsa zardela vneto zahvaljevala za čestitke svojih tovarišev...

Strahote sodobne vojne

Cerkev sv. Pavla v Londonu - rešena!

Odlomek iz življenja dvigalcev bomb

Letalski napadi nad Anglijo in Nemčijo divjajo z vso silovitostjo. Zaradi teh strašnih bombnih napadov bo izgubilo življenje mnogo nedolžnih ljudi, mnoge družine bodo ob svoje domove, bombe bodo pa uničile tudi neprecenljive kulturne in umetniške spomenike, ki jih ne bo mogoče nikoli več obnoviti.

Ob velikem nemškem letalskem napadu na London v petek, 13. t. m., je v neposredno bližino cerkve svetega Pavla padlo pet bomb. Največja med njimi je padla ob dekaniji cerkve in ker ni eksplodirala, so se bali, da se to vsak hip lahko zgodi.

V ponedeljek, 18. t. m., je londonski radio sporočil veselo vest, da se je pogumnim vojaškim strokovnjakom posrečilo, da so to nevarnost odstranili.

Cerkev svetega Pavla v Londonu je tretja največja cerkev na svetu. Gradili so jo od l. 1675. — l. 1710. po načrtih sira Christophera Wrena. Ta protestantska katedrala je največja in najlepša cerkev v Londonu. Zgrajena je v obliki latinskega križa. Njen projektant jo je hotel zgraditi popolnoma v

slugu protestantskih cerkev, toda na pritisk vladajočih krogov tedanjega časa jo je slogovno približal katoliškim cerkvam. Podolna ladja katedrale svetega Pavla je dolga 152 metrov, povprečna ladja pa 76 metrov. Kupola je visoka 110 metrov, njen premer pa meri 34 m. Glavno pročelje je široko 55 m; cerkev ima dva zvonika, visoka po 67 metrov.

Kljub temu, da je graditelj moral pristati na nekatere kompromise pri graditvi te monumentalne cerkve in se približati ureditvi katoliških cerkev, opazite v notranjščini katedrale sv. Pavla nekatere značilnosti, ki jih v katoliških cerkvah ne vidite. To so mnogostevilne marmornate skupine in kipi samih posvetnih veljakov, admiralov, generalov in učenjakov. Med drugimi kipi admiral Nelsona, Wellingtona, Johnsona in drugih.

Takoj potem ko je bomba padla, so angleške vojaške oblasti izdale izvešbanim strokovnjakom nalog, naj odstranijo bombo in s tem tudi nevarnost, ki je pretila katedrali. To delo so poverili petim vojakom: trem Angležem, enemu Ircu, poveljeval je pa neki kanadski častnik francoskega porekla. To nevarno delo je trajalo tri dni in tri noči, 72 ur. Bomba se je zarila devet metrov globoko in pri od-

Uspeh pilotske šole v Ljubljani: te dni so zaključili na ljubljanskem aerodromu prvi tečaj letošnje pilotske šole. V tem tečaju je bilo skupno 37 gojencev; absolvirali so ga v dobrih treh mesecih; 22 tečajnikov je naredilo pilotski izpit z odličnim uspehom, 12 s prav dobrim, 3 pa z dobrim. Letos je torej imela naša pilotska šola dober naraščaj; mladim orlom našega neba želimo mnogo uspehov na njihovi življenjski poti!

V Jakopičevem paviljonu razstavlja od 15. tega meseca dalje mladi slovenski umetnik slikar Riko Debenjak. To je njegova prva razstava v Ljubljani; s kar največjim uspehom je pa že razstavljal v Beogradu, Parizu in Haagu. Na sliki vidimo notranjost Debenjakovega pariškega ateljeja, kjer je ustvaril svojo monumentalno slovensko Madono. Tik slike stoji slikar sam v družbi svojega prijatelja.

kopavanju so se poškodovale plinske cevi, tako da so trije vojaki zaradi uhajajočega plina takoj v začetku omedleli.

Bombo so silno težko izvlekli, ker se je bila čisto ugradila, ko se je zarila v zemljo. Ko so odstranili vso zemljo okrog nje, so jo nato z dvema tovornima avtomobiloma potegnili iz zemlje. Bila je težka 1000 kil, dolga pa dva in pol metra. Če bi jo pustili še 24 ur na miru, bi je ne mogli več

Foto: L. Bizjak

Pomanjkanje bencina? Ne, pač pa praktična zamisel za najemnike planinskih koč na Krvavcu. Slika nam kaže »bajtarja« g. Stajdoharja in g. Bizjaka pred domom na Krvavcu (1700 m) kamor sta si kot prva slovenska planinca krčila pot z najboljšim priljubljenim slovenskim prometnim vozilom — kolesom. Z njim sta navozila v »bajto« drv za vso letošnjo zimo.

Foto: Jug. Kranj

Na Golniku se je vršil pretekli teden zdravniški tečaj. Udeležili so se ga zdravniki iz vse države. Tečaj je vodil in priredil g. dr. Neubauer, referent pri banski upravi in ravnatelj zdravilišča na Golniku.

izvleči iz zemlje, ker bi bila prišla pod ladjo katedrale.

Ko so bombo tako spravili na površje zemlje, jih je čakala še težka naloga, da jo odpeljejo daleč proč od Londona in jo tam razstrelijo. Posebne londonske okraje so zato čisto izpraznili, nobene žive duše ni bilo v hišah, ne na cestah, kajti bomba bi utegnila vsak trenutek eksplodirati. Ko so tako vse uredili, je neki častnik prepeljal na izredno hitrem tovornem avtomobilu bombo daleč ven na polje. Nato so jo užgali; pri eksploziji je napravila lijak, globok trideset metrov.

Tako so rešili eno najznamenitejših londonskih cerkev, mojstrovino Christophera Wrena.

Rešili so jo dvigalci bomb, ljudje, ki opravljajo v tej svetovni vojni najtežje in najnevarnejše delo.

Kaspiško morje se manjša

Moskva, septembra.

Na podlagi merjenja Kaspiškega morja, ki so ga v zadnjih časih izvršili ruski znanstveniki, so ugotovili, da se morje zmerom manjša. Kaspiško morje je največje morje v notranosti celine in meri več ko 400 tisoč kvadratnih kilometrov. V zadnjih desetih letih je površina morja znatno upadla, a ribiške vasi, ki so pred desetimi leti ležale tik ob morju, so danes od njega oddaljene nekaj sto metrov. Med njimi in morjem je stepla, na kateri raste trava.

Toda kljub ugotovitvi, da se Kaspiško morje manjša, niso mogli učenjaki ugotoviti vzroka, zakaj se morje manjša. Toda mnenja so, da je eden teh vzrokov tektonska sprememba zemlje.

Spanje po kompasu

Tokio, septembra.

V japonskih hišah imajo po navadi narisane na tleh strani neba. Japonci so namreč silno navezani na sonce in ga seveda tudi po božje časte.

Vsaka japonska hiša ima v spalnici postelje tako obrnjene, da ima Japonec glavo obrnjeno proti severu, noge pa proti jugu. To praznoverje je menda v zvezi s starim japonskim običajem, da pokopavajo mrtlice tako, da imajo glavo obrnjeno k sončnemu vzhodu.

Foto: M. Klemenčič

Tudi Gornja Radgona se modernizira. Pred kratkim so začeli tlakovati cesto, ki veže obmejni most s postajo. Na sliki vidimo delo pri tlakovanju.

Strah pred poroko

Kadar ženin živčen postane

Energična nevesta je zmigala

Newyork, septembra.

Mlada nevesta bančnega uradnika Ernesta Swisa je imela s svojim ženinom velike težave. Dobro je vedela, da jo njen zaročenec zelo ljubi, kljub temu je pa vsakokrat pred poroko do bil čuden živčni strah.

Ernest je bil več let zaročen z Glorijo Georgevo. Ker sta se imela zelo rada, je Ernest hotel s poroko in bi se bil rad že čez nekaj tednov poročil. Glorija se je pa temu upravičeno protivila. Bila je zelo pametna in hotela najprej urediti denarno stran svojega zakona. Svojemu ženinu je dokazala, da je za srečen zakon najpotrebnejši denar, potem da pride šele ostalo. Hotela je najprej prihraniti dovolj denarja za svoje bodoče stanovanje, šele potem bi se naj bila poročila. Ernest se je moral hočeš nočeš vdati in počakati s tako zaželjeno poroko.

To stalno odlaganje poroke je pa na žalost Ernesta živčno precej ubilo. Postal je živčen in nestrpen. Bal se je, da ga bo njegova nevesta zapustila in se sploh ne bo več hotela z njim poročiti. Ta strah se je potem pri njem čudno izoblikoval, tako da se je Ernest kmalu začel bati poroke. Kadar mu je njegova nevesta omenila, da se bosta kmalu lahko poročila, ga je obšel čuden strah.

Potem so po raznih težavah le določili dan poroke. Vsi so bili že zbrani pred oltarjem, nevesta, njeni in

ženinovi sorodniki; samo ženina ni hotelo biti od nikoder. Potem je na veliko začudenje vseh neki deček prinesel nevesti pismo. Ko ga je ta odprla, ni mogla prikriti svoje jeze in začudenja. V pismu jo namreč njen ženin prosi oproščenja in ji zatrjuje svojo neizmerno ljubezen. Pravi, da se ga je pred poroko lotil tako neznanjski strah, da nikakor ni mogel priti v cerkev. Glorija je v prvem trenutku sklenila, da Ernesta sploh več ne pogleda, pozneje so jo pa njegove mile prošnje le omehčale in spet sta določila poroko.

Zdaj se je Ernesta drugič lotil strah. Ko ga prav tako kakor že prvič, ni bilo v cerkev, je bilo nevesti preveč. Dobro je vedela, da jo njen zaročenec ljubi in da je ta njegov strah samo živčnega izvora. Takoj je sedla v avto in se odpeljala k njemu domov. Tu ga je našla vsega živčnega in brez volje. Gloriji niti na misel ni prišlo, da bi mu prigovarjala, naj gre z njo. Pograbila je prvo stvar, ki ji je prišla pod roko, in jo zagnala z jezo po tleh. Ko je razbila že precej najlepših stvari v stanovanju in jo je njen ženin ves osupel priklil, naj neha z vandalizmom, mu je stavila ultimatum: ali gre takoj z njo v cerkev ali pa mu bo razbila še vse, kar je v stanovanju ostalo celega.

Tedaj je ženina v trenutku minila vsa živčnost in je ves vesel odšel s svojo energično nevesto v cerkev.

Nenavadna solata

Madrid, septembra.

Španski kralj Filip II. je bil čudak svoje vrste, ki je s svojimi navadami včasih presenetil ves dvor. Ko je bil nekoč zelo dobre volje, je poslal svoji ženi velik zavoj in pismo, v katerem je napisal tole:

»Draga moja žena!«
»Pošiljam ti solato, ki sem jo sam izumil in pripravil. Upam, da ti bo zelo ugajala in da boš priznala, da nisem samo dober mož in kralj, temveč tudi dober kuhar.«

Ko je kraljica odprla poslani zavoj, se je seveda na moč začudila. V njem je našla nenavadno solato. Filip Drugi ji je namreč poslal solato iz samih dragih kamnov. Topazi so nadomestovali olje, rubini kis, biseri in diamanti sol, smaragdi pa zeleno solato.

Američanke imajo velike predprave

Newyork, septembra.

Znano je, da imajo ženske v Ameriki veliko več predpravice kakor ženske v Evropi. Američanke igrajo 'ako v gospodarskem kakor v političnem življenju veliko vlogo. One so najboljše odjemalke ameriških industrijskih izdelkov in zato je razumljivo, da se ameriška industrija tako zelo ozira nanje.

Dokazali so namreč, da največ avtomobilov v Ameriki kupujejo ženske, ne pa moški. Kadar ameriške tvornice avtomobilov pripravljajo kakšen nov tip avtomobila, takrat se zmerom obr-

nejo do ženskega okusa, preden dajo novemu avtomobilu obliko in barvo.

Prav tako se ameriške tvornice nogavic in lepotic dobro zavedajo, da se imajo za svoj veliki promet zahvaliti samo ženskam. Ko je pred nedavnim neke velike tvornice nogavic izdelala iz neke nove vrste svilne veliko nogavice, so jih ženske pokupile v kratkem času kar pet milijonov parov. To samo zato, ker so bile te nogavice izdelali po ženskem okusu. Prav tako je z raznimi lepoticami pripomočki.

Posebno veliko vpliva imajo Američanke na programe v radiu. Ameriški radio oddaja skoro izključno samo to, kar ugaja ženskam. Ker imajo Američanke prav svojevrsten okus, je tudi spored radijskih postaj včasih zelo čuden. Menda moški sploh ne marajo poslušati teh oddaj, ženske bi jih na najrajši poslušale od jutra do večera.

Američanke so pred kratkim ustanovile poseben klub radijskih poslušalk, ki se imenuje: »Nočem poslušati.« Ta klub skrbi, da so ženske z radijskimi programi zmerom zadovoljne. Pred nedavnim so protestirale, ker so ameriške radijske postaje oddajale preveč raznih reklam za svilene nogavice in lepotic. Po kratkem prepiru so zmigale članice tega kluba in zdaj ameriški radio spet igra po ženskem okusu.

Umetni zobje pred 6000 leti

Atene, septembra.

V današnjih časih je zobotehnika že tako izpopolnjena, da vam zobozdravnik napravi najrazličnejše umetno zobovje in umetne krone. Kdor pa misli, da je zobozdravniška znanost šele

zdaj v zadnjih desetletjih tako napredovala, se zelo moti. Arheologi so namreč dognali, da so ljudje že pred 6000 leti nosili umetne zobe.

V muzeju v Genu so znanstveniki odkrili lobanjo z umetnimi zobmi. To lobanjo so našli v nekem etrurskem grobu, poleg vaz in drugih dragocenosti. Ta lobanja je stara okrog 6000 let. V nekaterih drugih etrurskih grobovih so pa našli celo dobro ohranjene zlate krone.

Pred nedavnim so pa v nekem grškem grobu pri Tebah našli niz zob iz tretjega ali četrtega stoletja pred Kristusom. V teh grobovih so našli tudi z zlatom plombarane zobe. Med ruševinami Apolonovega svetišča so našli nekatere svinčene predmete, katere so zobozdravniki takrat najbrže uporabljali za izdiranje zob. V starem veku so zobozdravniki delali umetno zobovje iz rogov in kosti, včasih so pa zato uporabili kar človeške zobe. V čeljustih nekih opic so našli celo neke vrste umetnega zobovja iz lesa divje smokve.

Pri Rimljanih je bilo zobozdravništvo že v prvem stoletju po Kristusu na zelo visoki stopnji, tako da umetno zobovje ni bila nikakoli redkost. Zobozdravniška znanost je šele v srednjem veku nekoliko nazadovala. Zato je razumljivo, da je leta 1270. rimskomnemski cesar Ludvig Sveti imel v ustih samo še en sam zob, čeprav je bil star šele 56 let.

Ljubezen je zdravilna

Newyork, septembra.

Doslej so ljudje zmerom pripovedovali, da je ljubezen bolezen in je torej zaljubljenec bolnik. Večkrat se je pa že izkazalo, da je ljubezen tudi zdravilna.

Pred nedavnim so namreč ameriški zdravniki odkrili novo dobro stran ljubezni. Pravijo, da prava ljubezen prav dobro služi v zdravilstvu in se zaljubljen človek veliko prej pozdravi kakor nezaljubljen. V ta namen delajo zdaj na čikaški medicinski fakulteti zanimive poskuse z zaljubljenimi ljudmi in tako ugotavljajo vpliv, ki ga ima ljubezen na hude bolezni.

Dr. Living je šel pri svojih dognanjih še dalje. Trdi namreč, da je organizem zaljubljenega človeka veliko odpornejši proti boleznim kakor organizem človeka, ki ga ne mučijo ljubezenske skrbi. Posebno pri ženskah ima v tem primeru ljubezen veliko vlogo. Če so zaljubljene, veliko lažje

ZAHTEVAJTE ŽIMO SAMO Z ZAŠČITNO PLOMBO

STERILIZIRANO

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME D.D.

STRAŽIŠČE

STERILIZIRANO 115°C

NAŠA ŽIMA JE
HIGIJENSKO OČIŠČENA IN
STERILIZIRANA NA PARI 115°C, NE DIŠI,
JE BREZ MAŠČOBE IN FERMENTOV, PO CENI.

prenesejo tudi najtežje operacije kakor njihove nezaljubljene tovarišice.

V Ameriki je za ta nenavadna nova odkritja veliko zanimanje. Zdravniki pridno delajo poskuse z zaljubljenici.

Kakšna je površina lune?

Bazel, septembra.

Čeprav doslej še nihče ni bil na luni, vendar o njej in njeni površini veliko vemo. Vemo na primer, da je pokrita z lavo, ki je podobna lavi, ki jo na naši zemlji bruha vulkani. Zdaj je pa vprašanje, kako debela je ta plast lave.

Na podlagi temperature, ki je na luni, to pa tudi to vprašanje kmalu rešili. Kadar se približuje popolni lunini mrk, takrat je na luni temperatura 103 stopinj nad ničlo. To temperaturo kljub temu, da še nihče ni bil na luni, lahko zmerimo s posebnim občutljivim toplomerom, ki ga pritrdimo na daljnometer. Ko pa vrže sonce svojo senco na luno, se pa toplota na luni do luninega mrka zelo zniža in doseže 72 stopinj pod ničlo. Medtem, ko je na luni popolna senca, temperatura se pada, tako, da je najnižja temperatura na luni kar 98 stopinj pod ničlo.

Luna je, kakor vidimo, silno mrzla. Prav zato sončne toplote ne more dolgo obdržati. Ker je po vsej površini pokrita z lavo, kaj drugega tudi pričakovati ne bi mogli. Prav iz teh toplinskih razlik so potem strokovnjaki izračunali, da je luna samo 2 in pol centimetra na debelo pokrita z lavo. To je eno izmed najnovejših dognanj o luni.

Lev je imel v ustih zlat zob

Oakland, septembra.

Policija v mestu Oaklandu v Kaliforniji te dni išče zelo nenavadnega tatu. Tat je pred kratkim ukradel levu, ki je bil dalj časa v živalskem vrtu v San Francisku in je zdaj poginil, zlat zob iz gobca.

Pred nekaj leti je državni lovec na leve, Joe Bruce, ubil v pragozdu levinjo, mladiča je pa podaril živalske-

mu vrtu v Oaklandu. Ker je bil lev izredno krotak in lep, so ga prav kmalu pripeljali v Hollywood, kjer je igral na platnu. Pri posnemanju nekega filma je pa po nesreči izgubil en zob. Lev je bil za Hollywood tako dragocen, da mu je zobozdravnik namesto odlomljenega zoba napravil zlatega. Potem je še dolgo časa sodeloval pri raznih filmih. Čez leta se je pa postal in postal bolehen. Iz Hollywooda so ga zato poslali v živalski vrt v San Francisko. Ker je njegova bolezen napredovala in ga živinozdravniki niso mogli ozdraviti, je te dni poginil.

Zaradi njegove nenavadne lepote in zgodovine njegovega življenja so ga sklenili nagatiti in postaviti v muzej živalskega vrta. Med pripravami za nagatitev mu je pa nekdo izpulil znameniti zlati zob. Po dolgem iskanju so našli zob v neki banki, tatu pa še do danes niso prišli.

Trdno spanje

Newyork, septembra.

Za časa zadnjih poplav, ki so pustile po Zdrženih državah, se je zgodil nenavaden primer trdnega spanja.

V neki vasi je vihar pričel rušiti in podirati hiše ter odnašati plotove in leve. Prebivalci so hoteli reševati najnujnejše stvari. Dva mladeniča sta se pa med splošno zmešnjavo spomnila, da njun oče še zmerom spi. Pohitela sta v njegovo hišo in ga našli, kako je sladko spal. Na vse mogoče načine sta ga hotela zbuditi, toda možak je tako trdno spal, da ga na noben način nista mogla prebuditi.

Ker sta pa dobro vedela, da je oče zelo jezen, če ga kdo zbudi iz spanja, sta ga dvignila iz postelje in ga odnesla v coln. Toda oče se še zdaj ni zbudil. Šele drugi dan se je prebudil iz spanja in se ves začuden znešel namesto v postelji na nekem travniku.

Ko so mu povedali, kako je prišel na travnik, je najprej zmajal z glavo, potem jim je pa rekel, da je bilo boljše, da ga niso zbudili. Lahko bi ga bili pa po njegovem mnenju pustili spati tudi v postelji, ker bi bila hisa prenesla in zdržala vihar.

Novela „Družinskega tednika“

SODOBNA PRINCESA TURANDOT

Napisal F. Gunten

In na lepem, nekega poletnega večera, je Conny čisto nepričakovano priznal:

»In — da veste, Marion — ljubim vas. In poročil se bom z vami.«

Marion se je zasmejala in ni odvrnila.

»Zakaj se smejete, Marion?« je vprašal Conny nekoliko razdraženo. In naposled je odgovorila:

»Ker sta mi Peter in Ernst danes prav isto povedala. Prav tako sta trdila, da me ljubita. In zakon pride, kakor znano, za ljubeznijo — kakor grom za bliskom.« Conny je pridržal dih, ko je nato vprašal:

»In vi, Marion? Kako se boste odločili?«

Ne da bi premišljevala, je odgovorila:

»Sploh se ne bom. Kajti vsi trije ste mi izredno simpatični.«

»Toda saj se ne morete z vsemi tremi poročiti?«

»Bog ne daj! Toda, poglejte, Conny, neki zelo pameten mož je nekoč dejal: Če od ljubezni naposled ostane samo nekoliko simpatije, potem je bila zanesljivo velika strast. Zakaj torej ne bi rajši vzela kar tistega, ki ti je samo simpatičen?« Pomislila je, potem pa vprašala:

»Ali kaj daste na pravljice, Conny?«

»Zakaj to vprašujete?« Bal se je odgovoriti kaj določnega.

»Ker se v pravljici nikoli ne zgodi, da bi se princesa poročila s princem iz ljubezni. Trnjučica na primer je svojega princeza vzela le zato, ker se je skozi stoletno trnje priključil do nje. Tako se ji je prikupil. Pepelčico je pa princ vzel samo zato, ker je imela najmanjšo nogo v vsej deželi. Torej bolj ali manj zaradi redkosti. In neusmiljena princesa Turandot...« Marion je na lepem pretirala stavek in umolknila.

Conny je po kratkem molku vprašal:

»Zakaj ne govorite dalje?«

»Princesa Turandot je zadala svojim snubcem uganko,« je nadaljevala Marion. »In kdor bi to uganko znal rešiti, temu je obljubila svojo roko. Morebiti je bila to najboljša rešitev zakonskega problema.« Conny se je prestrašil.

»Ali nam hočete zadati uganko?«

»Nikakor ne pred zakonom,« se je nasmehnila Marion. Potlej je pa nekoliko resneje dejala:

»Ali mi znate povedati, kakšnega si predstavljam svojega bodočega moža?«

»Saj vam vendar ne bom naslikal lastnega portreta,« je odgovoril zagrizeno.

»Lepo. Potlej vam bom povedala. Biti mora vesel, neprisljiten tovariš, s katerim lahko greš smeje se skozi življenje. Kljub temu torej, da vam ne bom zadala uganke, sem se vendar odločila, da bom nekoliko zaigrala princeso Turandot. Vsakdo izmed vas naj si izmisli veselo zgodbo. Jutri popoldne odveslamo na Trstični otok, tam se bomo najprej nekaj časa praznili na soncu, potlej boste pa odložili svoje vesele zgodbe. In čigar zgodbi se bom lahko najpriljubnejše smejala, tisti me bo dobil za ženo. Kaj menite o tej rešitvi?«

Conny je brez besede vstal. Marion je ostala še nekaj časa zlekunjena na vrtu, potlej je pa tudi ona vstala. In naposled je rekla, medtem ko je ob Connyjevi strani stopala proti hiši:

»Zakaj ste postali tako molčeči? Ali že premišljuje svoje veselo zgodbo?«

»Zelo kruti ste,« je odgovoril. In nasmehnila se je:

»Bodite veseli, da nisem kitajska princesa. Sicer bi vas bilo morebiti to še življenje stalo.«

Naslednje popoldne je čoln z Mariono in njenimi tremi oboževalci Connyjem, Petrom in Ernstom pristal na Trstičnem otoku. Peter in Ernst, ki sta že vedela za Marionino odločitev, sta bila na moč židane volje. Kajti pripovedovanje veselih zgodb je bila njuna specialnost in vsakdo izmed njih je že mislil, da si je osvojil moderno princeso Turandot. Conny je bil pa neizrekljivo slabe volje in ni bil prav nič podoben človeku, ki si je izmisljal veselo zgodbo.

Ležali so na soncu, zaigrali nekaj gramofonskih plošč in celo nekoliko

zaplesali. Dokler ni Marion na lepem ukazala:

»Torej! Kdo bo začel?« Nihče ni hotel začeti, ker si je hotel vsakdo prihraniti končni učinek. In tako je moral odločiti žreb. Trstiko so razrezali na neenake dele. Marion jih je vtaknila med prste, tako da so konci mogli ven v eni črti. Kdor bi potegnil najkrajši kosček trstike, naj bi začel, srednji bi pripadal drugemu, najdaljši kosček pa tretjemu in zadnjemu. Peter je moral povedati prvi svojo zgodbo, za njim je prišel na vrsto Ernst, in Conny je prav za prav z najdaljšim kosčkom trstike zadel glavni dobiček.

Peter je pripovedoval pikantno zgodbo iz svoje pisarne. Prav za prav je bil to majhen kabaretni prizor, ki ga je predvajal. Posnemal je svoje tovariše iz pisarne, šefa, odjemalce, slikal je ganljivosmešno vsakdanjo guetrisko vojno, ki so jo bojevali ti ljudje, in je za konec prihranil prav izredno duhovito ost. In ko je končal, mu je Marion milostno prikimala:

»Čestitam, Peter. Do smrti sem se nasmejala.«

Potlej je Ernst prišel na vrsto. Slikal je svoje znane, že skoraj kronične denarne stiske, svoj boj z upniki in izterjevalci, svojo iznajdljivost pri iskanju zmerom novih ljudi, ki naj bi mu kaj posodili, in način, kako je upnike, izterjevalce in stanodajalce prisilil k zmerom novi preizkušnji njihove potrpežljivosti. In ko je bil pri koncu, je Marion, kar medla od smeha, dahnila:

»Nebeško, Ernst! To je bila res očarljivo vesela zgodba.«

In potlej se je obrnila, še zmerom med smehom, k smrtnoresnemu Con-

nyju, ki je z mračnim obrazom sedel ob strani:

»Začnite, Conny! Zdaj pridete vi na vrsto! Srečo ste imeli in zdaj boste lahko streljili vrh. Toda zdaj tudi pokažite, kaj znate.«

Conny je pa molčal s trpko stisnjenimi ustnicami.

»Nu?« je vprašala Marion čez nekaj trenutkov že precej nestrpna.

Nato je poskočil in ji v obraz zakričal:

»Ne znam pripovedovati veselih zgodb! Ali slišite, Marion, kratko in malo ne znam! Rekel sem vam, da sem samo neznanen nameščenec, da se vam ne bi zdel ošaben. V resnici sem pa predstojnik velikega industrijskega koncerna. Toliko da veste. In ne morem se norčevati s svojim šefom, kakor Peter, ker sem sam šef. Za tisoč nameščenecv nosim odgovornost in se moram baviti z resnejšimi rečmi, kakor je izmišljanje veselih zgodb. Prav tako vam ne morem slikati svojega boja z denarno stisko, ker ne poznam ne upnikov, ne izterjevalcev, niti ne nestrpnih stanodajalk. Narobe. Sam upravljam premoženje, ki sem ga hotel položiti pred noge svoji mladi ženi. Zato ne povem nobene vesele zgodbe. Celó ob nevarnosti, da se ne poročite z menoj.«

Tako je povedal, skočil v vodo in zaplaval na drugi breg.

In Marion? Za katerega izmed obeh se je odločila?

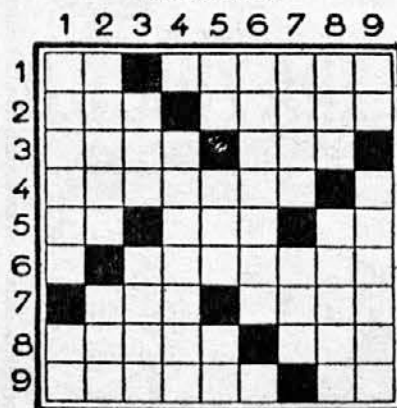
»Za Petra? Za Ernsta? Ki sta ji povedala tako veseli zgodbi?«

Ne. Poročila se je s Connyjem.

Zakaj ravno s Connyjem, ki ni prav nič ustrežal postavljenim pogojem? Da, težko je povedati.

UGANKE?

KRIŽANKA

Pomen besed:

Vodoravno: 1. kratka z gospodje; danski pomorščak (1680—1741). 2. pokolenje; zver. 3. moško ime; riba. 4. slovenski kipar. 5. začetni črki abecede; holandski pridevek imenom; kratka za akademski naslov. 6. prebivalci srednje Evrope. 7. gospod (poljsko, češko); država Elamitov (l. 3000—700 pr. Kr.) soseda Babilonije. 8. pirenejski prebivalci; jarem. 9. ne pojdi še; jadranski otok.

Navpično: 1. vas v Belokrajini; oblika glagola biti. 2. ptica; del obleke. 3. kos; tudi njo so podražili. 4. šivalna potreščina. 5. latinski veznik; predlog; veznik. 6. šolski predmet. 7. moško ime; veznik. 8. je bil »Osojski mutec«; ljubi. 9. kratka za groš; moško ime.

* STEVILNIK

- a) 1—2—3—4—5—
b) 4—6—7—1—4—
c) 5—7—3—8—9—
d) 10—7—9—11—2—
e) 6—8—10—7—12—
f) 7—11—2—12—7—

Pomen besed:

a) grški otok, b) semkaj (srbohrvatsko), c) reka v Mali Aziji, d) zamorski plemen Amakosa, Zulu in Bečuaneci, d) vpj (deri se!), e) napet (tujka). — V prvi vrsti in v zadnji navzdol čitaš slovanski prestolnici.

* STOPNICE

1. i
2. i
3. i i i
4. i i i i
5. l m m m
6. o o o s s t

Pomen besed:

1. kratka za votlo mero, 2. kitajska dolžinska mera, 3. reka v Jugoslaviji, 4. pralno sredstvo, 5. grški otok, 6. je božja in vaša... Vsaka beseda sestoji iz črk prejšnje in še ene nove.

* CAROBNI KVADRAT

- 1 2 3 4 5
1 a a a a a
2 a a a d d
3 e h h k k
4 l l n n o
5 o o p p p

Pomen besed, navpično in vodoravno:

1. nalič, 2. znan jadranski polotočič, 3. stavbno gradivo, 4. ime norveških in danskih vladarjev, 5. mesto na Turškem.

* ENAČBA

$$(a-b) + (c-d) + (e-f) = x$$

- a = zlatarska utež
b = vojna (srbohrvatsko)
c = dan tedna
d = pogovor
e = svetopisemska oseba
f = čut
x = elektroda

* POSETNICA

Jan K. Ulčar

Vič

Kaj je ta oseba?

Rešitve ugank iz prejšnje številke

REŠITEV KRIŽANKA

Vodoravno, po vrsti: 1. hg, rabota, 2. las, seret, 3. abel, rja, 4. poljane, m. 5. en, udn, pl. 6. c. zbornik, 7. ran, dora, 8. rutil, sod, 9. brokat; to.

Rešitev čarobnega lika: 1. krt, 2. Klara, 3. Vransko, 4. Trsat, 5. akt.

Rešitev enačbe: a = oblak, b = lak, c = čile, d = le, e = napot, f = por, x = občina.

Rešitev premikanice: opeka, lidla, elita.

Rešitev posetnice: cerkovnik.

Slabi dovtipi na rovaš žensk

Ze večkrat sem v pogovoru s svojimi tovariši opazila, da imajo o današnji ženski prav nenavadno mnenje, ki prav nič ne ustreza resnični podobi moderne dekleta ali sodobne žene. Če govorimo o »sodobni ženi«, imajo moški dandanes v mislih žensko, ki nič ne dela, se pretirano neguje, elegantno oblači in skubi svojega moža. Prav tako menijo o njej, da ne živi neoporečno, da vara svojega moža in da ji je ločitev zakona postala priljubljeni šport. Skoraj prav tako ali pa še slabše mnenje imajo moški tudi o današnjih dekletih.

Večkrat sem si že belila glavo, zakaj imajo moški o ženskah takšno napačno, slabo privzgojeno mnenje. Slabi zgledi, ki jih srečujemo v življenju prav zares niso tako pogosti, da bi mogli po njih soditi vse današnje ženske. Narobe, moški lahko vidijo v ženskah, ki z njimi dele vsakdanje življenje, v svojih materah in sestrah, pa tudi v svojih ženah in dekletih, da današnja ženska ni lahkoživa in razbrzdana, temveč da se prav tako kakor moški zaveda svojih dolžnosti in jih z velikimi žrtvami izpolnjuje.

Poglejmo si mater, ki mora danes skrbeti za veliko družino; skrbno mora paziti na sleherni dinar, da ob koncu meseca ni pomanjkanja v hiši, kajti kljub povišanju dohodkov se zaradi naraščajoče dragine življenjski položaj mnogih uradnikov ni kaj prida izboljšal. Pogosto mati le kaj malega poje za kosilo, češ da se je najedla pri poskušanju jedi, samo da so mož in otroci siti. Življenje je tako drago, da mati zmore komaj za hrano in stanovanje, za šolo in za obleko otrok. Mati mora nositi več let staro obleko, stare čevlje s templanci, nešteto krat zakrpane nogavice, kajti kje naj vzame denar, da bi si mogla vsako leto kupiti novo obleko? Malone vse današnje matere so čudovite podobne skromnosti, samozatajevanja in skrbnosti za družino.

Tudi današnjemu dekletu ni z rožicami postlano. Ko dovrši gimnazijo ali pa trgovsko šolo, mora iskati službo, kar je pogosto pravi križev pot. Če po sreči dobi službo, postane njeno življenje nekoliko lažje, razumljivo je pa, da službe niso takšne, da ne bi bilo v njih nobenega dela. Dekle, ki gre v službo, mora resno delati in se ne utegne izgubljati v ničevostih, ki jih moški tako radi očitajo današnjim dekletom. Tiste pa, ki gredo na univerzo, se morajo posvetiti študiju, če hočejo kdaj doseči cilj, ki so si ga zadale. Tudi ta dekleta se ne utegnejo samo zabavati in preoblačiti, kakor moški tako radi očitajo nežnemu spol. Ostanjejo še one, ki ne iščejo službe in ostanejo doma pri materi. Med temi je morda peščica takšnih, ki ves svoj prosti čas porabijo res samo zase, večina jih pa pomaga materam pri delu in nadomešča postrežnico ali služkinjo. Njihovo življenje je izpolnjeno z enoličnim gospodinjstvom delom.

Odkod se je torej v moško mnenje o današnji ženski utihotala podobna neskrbna, zapravljiva in razbrzdana moderna ženska? Naposled sem izsledila odgovor: iz časopisev. Nekateri časopisi res ne vedo pisati drugih dovtipov, kakor na rovaš žensk. V takih dovtipih je »on« copatlar ali dobrodušnež, »ona« pa opraviljka, ksanpita ali zapravljivka. Prav neumno je tudi, če časopisi primerjajo ameriško žensko z našo in jo stavijo v isto vrsto. Žalostno je, da moški nimajo toliko kriterija, da bi sami uganili, da Slovenke nismo Američanke. Kakor hitro bero v časopisu kakšno zgodbo o desetkrat ločeni Američanki, takoj pomislijo: »Vidiš, takšne so dandanes ženske...« Razen tega tudi ne vedo, da je Amerika daleč od Evrope in da morda zloglasna gospa Smithova sploh ne živi, temveč so jo v časopisu opisali samo zato, da preganja dolgčas in grozo, ki se poloti človeka ob branju neskončnih vojnih poročil z raznih front.

Vendar bi bilo pa priporočljivo, da bi si izbrali uredniki časopisev duhovitejša in sočnejša dovtipa in da bi priobčevali koristnejše članke kakor sramotenje žensk. Neverjetno, v kakšno abotnost laho zadržimo takšni članki. Pred kratkim sem nekje brala, da je neko društvo ameriških ločenk strogo obsodilo moške, ker zahtevajo od žensk, naj jim rode otroke. Takšen članek vrže na žensko čudno luč, češ da sploh ne mara otrok, da se hoče samo zabavati in uživati življenje. Mnogo je pri nas površnežev, ki pozabijo, da se je to »baje« zgodilo v Ameriki, in ne pri nas, in očitajo svojim ženam doma razne napake, ki jih v življenju naše žene sploh ne srečaš ali le redko.

Amerika je velika, zato se prav gotovo tam več zgodi kakor pri nas, vendar pa povprečna Američanka prav gotovo ni takšna, kakršno na splošno rišejo nekateri časopisi, modri človek pa tudi ne bo vseh žensk sodil po enem kopitu. Vseeno bi bilo

vseeno priporočljivo, da bi si v bodoče vsi tisti, ki mislijo preganjati dolgčas z neslanimi dovtipi na rovaš žensk, izbrali kakšno drugo tarčo!

Saška.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Krompirjeva juha, zabeljeni široki rezanci, solata. Zvečer: Prazenec.

Petek: Fižolova juha, sirovi štruklji. Zvečer: Ajdovi žganci, mleko.

Sobota: Goveja juha z zlivanci, kumare v solati, krompir. Zvečer: Golaž s krompirjem.

Nedelja: Goveja juha z rižem, telečji zrezki, pražen krompir, solata. Zvečer: Telečja jetra v omaki.

Ponedeljek: Golaževa juha, kruhovi cmoki. Zvečer: Fižolova solata, jajca.

Torek: Goveja juha, češpljevi cmoki. Zvečer: Govedina od opoldne v solati, kava.

Sreda: Zelenjavna juha, krompirjevi kifeljčki, solata. Zvečer: Polenta z mlekom.

Jedilnik za premožnejše:

Četrtek: Juha iz zelene, cvrti možgani, limonova omaka, čokoladni narastek. Zvečer: Gobe z jajci, pečena jabolka.

Petek: Zobja juha, kislo zelje, cvrte krompirjeve rezine, orehov kolač. Zvečer: Sardelna omaka, pariški kolački.

Sobota: Goveja juha z ribano kašo, goveji zrezki v omaki, krompir v kosih, solata. Zvečer: Nadevane paprike.

Vsakodnevna nega zob

mora postati za vsakega

človeka ravno tako samo ob

sebi umevna potreba kakor

redno umivanje rok.

Chlorodont

zobna pasta

Nedelja: Kurja juha, pečena kokoš, mešana solata, kompot, flancati. Zvečer: Dunajski zrezki, fižolova solata, kompot.

Ponedeljek: Goveja juha z zdrobovimi cmoki, telečja rižota, solata. Zvečer: Carski prazenec, breskev kompot.

Torek: Obara, kruhovi cmoki. Zvečer: Sarma.

Sreda: Fižolova juha, rožinovi štruklji, mešan kompot. Zvečer: Narezek, čaj, pecivo.

Pojasnila:

Pečena jabolka: Cela jabolka operite, očistite peska in v izdolbine denite suhih fig in rozin. Tako pripravljena jabolka bodo sladka, hkrati boste prihranili tudi sladkor.

Cvrti krompirjeve rezine: Izbran krompir olupite, operite in zrežite po dolgem v štirioglate rezine. Krompirjeve rezine dobro osušite in jih cvrtite zlatorumeno na precej vroči masti.

Ljubka jesenska obleka iz tenkega temnordečega volnenega blaga. Ker je njen kraj prav preprost in nevsiljiv, je primerna za vsako postavbo. Edini okras so drobni gumbi po životku; obleko dopolnjuje aparten črn klobuk in prav takšne rokavice.

Marsikatera izmed naših bralk bo morala v današnjih dneh popraviti lansko obleko, ker ji njen finančni minister ne bo dovolil, da bi si kupila novo. Vendar lahko tudi staro obleko originalno in slikovito popravimo, kako, to nam kaže gornja slika. V enobarvno temnomodro obleko všijemo v prednji živetek vstavek iz temnordečega, temnomodro in svetlosivo črtastega blaga. Zelo zanimiv in prenovljen je deški ovratniček te »nove« lanske obleke.

Cvrttega in še vročega osolite z drobn

no soljo in ga dajte takoj na mizo.

Orehov kolač: 5 dek presnega masla zdrobite s četrt kile moke, pridenite 3 rumenjake, soli, sveže sladke smetane in žlico vina in vse skupaj zgnetite v testo, ki ga pustite pol ure počivati. Med tem pa pripravite tale nadev: Zmletim orehom pridenite 9 žlic sladkorja, sveže sladke smetane, nastrgane limonove lupinice in nekoliko ruma. S tem nadevom namažite testo, ki ste ga zvaljale na prst debelo, in kolač pecite.

Sardelna omaka: Očistite 3 sardele, odstranite jim kosti in jih s seklačem drobno sesekljajte. Pripravite prežganje iz ene žlice moke, ene žlice kruhovitih drobtin in ene žlice masti. Sardele vzrite na to prežganje in jih zalijte z juho. Omako lahko tudi okisate z limonovim sokom. Omaki lahko pridenete tudi žlico kisle smetane, to da potem je ne smete okisati.

Pariski kolački: Denite v skledo kuhati kozarec vode, 3 deke presnega masla in malo soli. Ko voda povre, počasi vsipajte 2 kozarca moke in neprestano mešajte in pustite, da se testo kuha na nepremočnem ognju. Na koncu, ko je testo še skoraj kuhano, pridenite drugo za drugim 4 cela jajca in na koncu stopen beljak. Potem pustite, da testo stoji 3 ure. Ko je testo že dovolj dolgo počivalo, naredite iz testa majhne kolačke v debelini pol centimetra. Kolačke skuhamte v slani vreli vodi. Odcejene denite v posodo, posipajte jih s slanim nastrganim sirom, pridenite nekoliko presnega masla in jih lepo zlatorumeno v topli pečici pecite.

Iz starega nova

Današnja vojna je v Evropi marsikaj izpremenila. Tudi žensko modo, ki igra v življenju žensk čedalje večjo vlogo. Države, ki so nekdanj diktirale modo, imajo drugačne skrbi, modne hiše so zaprte, modni risarji na bojiščih, tovarne prazne.

Ker se je volna zelo podražila, bo treba letos varčevati. Kljub temu se boste potrudile, da si obnovite garderobo, čeprav ne iz nove volne. Iz že ponošenih ostarelih pletenin si boste napravile moderna pletena oblačila. V ta namen porabite premajhne volnene obleke ali bluze, stare jopice in nemo derne pulovre.

Lani so bile in tudi letos bodo moderne sestave pletenih volnenih delov z volnenim blagom. In po zaslugi te mode si lahko napravite kaj prikupna oblačila, posebno ker so bluze in krila še zmerom zelo mladostna. In te sestave vam bodo dale novo možnost, da se za malo denarja elegantno oblečete.

Morebiti vam je od različnih pletenin ostalo doma še nekaj klobčičev volne; tudi to boste lahko s pridom uporabile. Ali boste pa razdrle stare jopice in pulovre in »iz starega napravile novo.« S pletenimi volnenimi deli boste potlej okrasile ali popravile obnošene obleke ali bluze ali jih pa popolnoma prenovile.

Priznati moramo, da se s spretnim sestavljanjem pletenih delov in volnene ali kakšnega drugega primerne-

ga blaga ustvarijo izredno okusna modna oblačila. Zasluga je tem večja, ker ne da bi staro zavrgli, s spretnostjo napravite celo novo. Ravno pri tem lahko pokažete svojo modno iznajdljivost in okus. Pa ne samo v sestavi posameznih delov, temveč tudi v sestavi barv.

Svetujemo vam nekaj sestav: Imate na primer toplo bluzo z dolgimi rokavi, enobarvno, spredaj zapeto z gumbi. Na ramenih in okrog vratu se je že precej obrabila. Spletli boste dva dela za sedlece (prednjega in zadnjega) in ju vložili v bluzo. Rokava bosta prav tako, kakor sta bila poprej, previdno všili nazaj. Ovratnik boste tudi spletli, in sicer pokončen, precej visok, ali pa deški. V sestavi barv boste pokazali svoj okus.

Ali pa: Imate kos živobarvnega blaga. Zraven nekoliko volne popolnoma nasprotno barve in še staro jopico primerne barve. Napravili boste bluzo iz treh enako širokih prog, izmenoma pletenih in iz blaga. Če nimate dovolj volne, napravite kratka rokava in deški ovratnik. Morebiti okrasite na prsih žepki ali monogramom. Tisoč možnosti je, da se okusno oblečete.

Morebiti imate bluzo, ki je oguljena samo spredaj ali ima slaba rokava. Napravili boste samo pletena rokava, na ramenih podaljšana do ovratnika. Na prsih morebiti napravite še pletene žepke in in v levega vtaknete živobarven robček. V bluzo, ki je samo spredaj obrabljena, boste pa vstavili nov pleten del in ga primerno okrasili. Ali pa ravno narobe: če se vam je volnena jopica spredaj obrabila, ji boste vložili nov prednji del iz volnenega blaga.

Kakor rečeno, možnosti je brez konca; morate biti samo nekoliko iznajdljivi in spretni. Pri tem boste imeli pa še zavest, da ste si sami nekaj napravili in si pri tem prihranili lepo denarce.

Poraben nasvet

Kako spoznamo, če je črno vino naravno? Če kanemo nekoliko kapljic črnega vina na porcelanast krožnik, ki plava na vroči vodi, bo nenaravno in ponarejeno vino, ko izhlapi, pustilo na krožniku rdečkast madež. Pri čistem, naravnem in neponarejenem vinu, bo pa madež temen in moten.

Žikina mešanica

je zmlet nadomestek prave kave z dodatkom cikorije

Kdo nam vzgaja našo žensko mladino?

Vprašanje se zdi na prvi pogled odveč. Saj vemo, da imata najodgovornejši vlogi v vzgoji otrok — in tako tudi mora biti — šola in dom. Toda izkušnja nam vse bolj potrjuje dejstvo, da obstaja tudi tretji, pogosto neopazen činitelj. Pogosto se zgodi, da šola in rodbina, včasih celo harmonično, popolnoma izvršujeta svoje vzgojne naloge, in vendar se še zgodi, da starši in učitelji z žalostjo ugotovijo sodelovanje nekega tretjega činitelja, ki ima pogosto razdiralen učinek.

Starši in vzgojitelji iz izkušnje vedo, kakšna presenečenja doživijo celo pri otrocih, za katere mislijo, da jim ne samo tako rekoč v dušo vidijo, temveč celo spremljajo njihov razvoj in jim pomagajo. Celotako, kadar je razmerje med dekletom in starši priščno, iskreno in tovariško — celo takrat je težko zajeti vso silo negativnih činiteljev.

Kaj je temu vzrok? Niti sami otroci se ne zavedajo, na kateri način jih okolje postopno prevzgaia, rušeč počasi, a zanesljivo vse tisto, kar so dobrega zgradili v njih odgovorni vzgojitelji.

Če je stvar takšna, se zdi, da je sploh nemogoče dati odgovor na zadano vprašanje. Definitiven odgovor je tudi v resnici težak, lahko pa opo-

mladine. Osebnostni vplivi, primeri nekaj starejših fantov in deklet, se nam ne zde tako usodni in tudi res niso primarni. Oni so samo posredovalci, namreč in nezavedni posredovalci tistih, ki niso zainteresirani samo ideološko, temveč tudi materialno.

Zato si oglejmo za primer pred vsem tolikokrat omenjani in zlorabljeni negativni pomen filma. Proti filmski umetnosti, bolj proti filmski industriji nima nihče ugovora. Celotako rečemo, da so filmske možnosti neizčrpne. Toda filmsko industrijo financirajo ljudje, ki jim gre samo za osebnostno korist in dobiček. Samo zaradi dobička včasih izjemno tvegajo ustvariti kakšno neoporečno umetnino. Po večini je pa preračunano vse tako, da film vpliva na najnižje instinkte in čustva množic, zato je njegov vzgojni učinek porazen. Drugače bi bilo, če bi imeli svoj nacionalni film; tedaj bi mogli napraviti iz njega vzgojno sredstvo, kakršno si le morete želeči.

Knjiga je prav tako, čeprav nekateri trdijo, da je knjiga v krizi, eden izmed činiteljev, ki zadajajo veliko skrb vzgojiteljem. Res obstaja kriza knjige. Toda kriza dobre knjige. Slabe pa, posebno ker niso drage, kaj lahko prodajo med najširše plasti ljudstva in nič čudnega ni, če pridejo v roke tudi branja željni mladini. To vprašanje je velika skrb šole in staršev in oboji, posebno pa starši, bi morali branju otrok posvečati kar največjo pozornost.

Prav tako pa tudi dnevni tisk in ilustracije prispevajo svoj del greha v tem pogledu. So dnevniki in ilustrirani listi, ki privlačijo bralece z istimi sredstvi kakršna tako uspešno uporablja film. Slabi filmi, slabe knjige in frivolne ilustracije predstavljajo triglavo pošast, prežečo na našo mladino, posebno žensko.

Ali so pota in načini, da se tega osvobodimo? Nedvomno bi bilo treba v tem pogledu nekaj ukreniti. Pred vsem bi morale paziti na to oblasti, da bi dovoljevale samo res umetniške filme ali vsaj prepovedale mladini tiste filme, ki moralno niso neoporečni. Prav takšen vpliv ima slaba knjiga, zato je treba paziti zlasti v družini, da so slabe knjige čim dalje od mladine, da ji pridejo pa dobre v kar največjem številu v roke. Posebno je pa družina odgovorna za slabe časopise. Vsekakor je potrebna domača moralna, vzgojna cenzura.

ČEVLJI

V RAZNOVRSTNIH OBLIKAH IN
KVALITETI PO SOLIDNIH CENAH
V VELIKI IZBIRI PRI

J. KALAN

LJUBLJANA, PR. TROMOSTOVJU

zorimo na nekatera dejstva, v katerih je treba iskati možnost teh nezaželenih vplivov.

Če govorimo o tej vrsti vprašanja, ne smemo tudi pozabiti na lastnosti mladega bitja, dekletca, ki z njim ravnamo kot z zavednim krivcem. Mladost, posebno v prehodni dobi, je zelo prilagodljiva za vse tisto, kar ji daje vpogled v neznan področje, ki jih šele prebujajoča se čustva pričakujejo s takšnim nemirom in nestrpnostjo.

Težko je sestaviti vsaj približen seznam neodgovornih vzgojiteljev, oziroma vzgojnih sredstev naše ženske

venega življenja. Šport je zmerom imel nacionalno in socialno funkcijo, a ta funkcija dobiva zdaj čedalje širši obseg.

Poleg športa ima danes važno vlogo tudi telovadba. Telovadba pa žal ni tako razširjena in ne zajema tako širokih ljudskih plasti kakor kateri koli drugi šport. Telovadba je neobhodno potrebna mešanju, ki ves dan dela in se pri delu le malo giblje. V nekkih krogih so pa tudi mnenja, da je šport primeren izključno samo za moške, telovadba pa samo za ženske. To je mišljenje vseh onih, ki si zamišljajo nekakšen nejasen ideal neke ženskosti, ki pa spet ni v skladu z novim razvojem prave in resnične ženskosti. Današnja dekleta se prav tako bavijo s športom kakor mladi fantje, seveda brez pretiravanja. Ideal ženske lepote ni nič več nekakšna medla boleha, temveč moč in zdravje.

Zelo važno socialno vlogo ima telovadba v zdravljenju in izravnavanju obolenih in skrivljenih delov telesa in se v zadnjih letih vse bolj izpopolnjuje in dobiva vedno večji obseg.

Današnji šport ne zanemarija rekordov, kajti to bi pomenilo, zanemarjati polaganje največjega napora za doseg nekega cilja ali zmage. To pa je prav tako važen činitelj, kakršni so kolegalnost, prirodnost, vztrajnost in odpornost.

Ne silite svojega otroka jesti!

Velikokrat silijo matere svoje otroke, naj pojedjo vse, kar so jim dale na krožnik, pa čeprav otroku ne tekne. Toda ta način je popolnoma zgrešen. Prav tako je pa pogrešen tudi način, ko matere otroku, ki ima dober tek, dajejo vse mogoče delikatese in težko prebavljive stvari.

Ce vaš otrok nima teka, se najprej vprašajte, ali ste kosilo dobro pripravili. Morda pa vašemu otroku ni dobro in tudi to je vzrok, da nima teka. Če pa vzrok ni niti prvi niti drugi, tudi takrat ne silite otroka z jedjo, temveč mu ne dajte nobene hrane do prvega rednega obroka. Pred vsem mu pa nikar ne dajajte nobenih slaščic in sadja. Vse te jedi vprežejo prebavne organe, jim ne dovolijo počitka in tako motijo prebavo rednega obroka.

V vročini podajajte jedi, ki so bolj tekoče in ki niso preveč močne. Najvažnejše, da otroku vzbudimo tek, je pa to, da mu dajemo točno in redno vsakdanje obroke. Čim večkrat boste spremenili svoje obede, s tem večjo slastjo bo vaš otrok jedel. Ko postane otrok: večji in starejši, razširite njegov jedilni list tako, da bodo zelenjava, sadje, jajčne jedi, ribe in meso v pisani premeni prihajale na mizo.

MODERNO PERILO

Vse dokler je vitkost prvi pogoj elegancije, je perilo sešito na najpreprostejši način. Srajce, hlače in kombinize, ki sestavljajo poglavitno dnevno perilo elegantne ženske, imajo za svoj princip to, da zavzemajo čim manj prostora in da ostanejo nevidne pod oprjeto obleko.

Spodnje perilo delamo iz zelo finih in prozornih tkanin, pa tudi iz cenejših tvoriv. Moderne srajce in kombinize so krojene iz celega kosa, ker tako lepo ovijajo telo in se tudi raztegnejo pri hoji in gibanju. Pogosto naletijo tudi na kroje, ki so sestavljeni iz več kosov. Največkrat rabijo takšne kroje debelejših oseb in takšna kombiniza nima nobenih nepotrebnih robčkov. Vitke osebe lahko zmerom nosijo iz enega kosa krojeno perilo, ker se pri vsakem gibu raztegne v vseh smereh.

Kar se tiče dolgih kombiniz, imajo hkrati tudi lepo izdelan nadržek. Takšne kombinize naredimo iz satna, iz močnega crép-de-china ali pa tudi iz gostega crépa.

Dnevno perilo okrasimo z lepo in fino čipko, pošitim tilom in različnim ročnim delom. V zadnjem času pogosto vidimo perilo dveh barv in prav ta kombinacija je zelo lepa. Ta moda je pa hkrati tudi zelo praktična, ker lahko porabimo za novo kombinizo ali srajco kakšen ostanek blaga, ki ga drugače ne bi mogli uporabiti.

Izrezi na perilu so največkrat narejeni v empiriskem slogu. Včasih so nalahno izpeljani na prsih ali so pa globoko zarežani na hrbtu. Naramnice so sešite iz istega blaga ali pa iz svetlene trake iste barve; lahko jih pa naredimo tudi iz blaga, s katerim smo perilo okrasili.

Barve modernega perila so zelo različne. Cela vrsta rožnatih, azurnomodrih, bledorumenih in resedasto zelenih tkanin so nam na razpolago. Zelo elegantno perilo je tudi v drugih živahnih barvah.

Telovadba in nov športni duh

Kadar govorimo o športu, nehote pomislimo na različne rekorde, ki so z njim tako tesno povezani. Nekateri filozofi so mnenja, da so prav rekordi največja hiba vsakega športa, ker izkazuje nezdružljivost individualne in socialne posledice. V tem imajo do neke mere tudi prav, toda samo takrat, če gledamo na rekorde iz nekdane perspektive.

Tudi danes so rekordi zelo važni činitelji v našem športu, toda ne predstavljajo več njegovega bistva. Športu in telovadbi je zdaj odkazana posebna naloga v razvoju vsega društ-

Značilna popoldanska obleka letošnje jeseni: ohlapen, srajčen živetek, preprosti kroji in bogato nabrano krilo. Rokavi so enostavni in ob zapetjih brez zapestnic, da lahko čeznje oblečemo rokavice.

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

LJUBLJANA, Františkanska ulica
nasproti Uniona

Vezenje perila, predtisk ženskih
ročnih del

ŽENSKI RAZGOVORI

Gospa S. F., Kranj. Lanska češpljeva mezga Vam je pričela vreti, kaj naj storite, da bo spet uporabna. Češpljeva mezga se Vam je najbrže zato pokvarila, ker ste jo premalo osladkali ali pa premalo kuhali. Z vrha mezge poberte kar je slabega, mezgo še enkrat dobro prekuhajte in ji dodajte sladkorja. Če Vam je žal sladkorja, pa dodajte salicilni prašek ali pripomoček za vkuhanje, toda najbolje in najbolj zdravo je, če dodate megi sladkorja in jo tako dolgo kuhate, da ne bo več tekoča. Prekuhanjo in na novo osladkano mezgo shranite v kozarec in jo dobro zaprite.

Popoldanska obleka iz tenkega volnenega blaga, s preprostim koničastim izrezom, dokaj kratkimi rokavi in bogato nagubanim oprsjem. Okras te elegantne obleke sta pas in obrobek na rokavih, izvezena v pestrih barvah, ki se lepo odražajo od enobarvnega, precej temnega blaga.

Kako peremo čipke

Čipke so zelo nežne in občutljive, še prav posebno pri pranju. Zaradi tega jih ne smemo drgniti, kajti tako jih lahko strgamo in tedaj bi se zdela čipka že zelo stara.

Nežne in tanke čipke prišljemo z velikimi vbodi na obeh robovih na mehko platno in jih tako operemo. Če pa peremo čipkast ovrtnik ali kakšno drugo stvar iz čipk, moramo čipko oprati z milom.

Čipke, ki so že stare in za katere se bojimo, da se nam ne bi med pranjem strgale, za 24 ur namočimo v glicerini ali olje. Tako bomo nitkam povrnila elastičnost. Ko smo čipko oprale in sprale v mrzli vodi, jo denemo v krpo in jo v njej posušimo. Likamo jo pa najprej preko čiste krpe, potem še enkrat brez krpe na narobni strani.

Čipke škrobimo v želatini, ki ni tako apneno bela kakor škrob. Na pol litra vode vzamemo listek želatine. Lahko pa pripravimo vodo za škropljenje po mili volji redkejšo, pa tudi gostejšo.

Namesto likanja napremo tanke čipke na desko in jih pritrdimo z žeblički, ki ne zarjavijo. Čipka mora biti povsem vlažna, da konce lahko raztegnemo na vse strani. Če je pa čipka iz umetne svile, jo moramo napeti se suho in jo potem zmocimo, če ne, se čipka preveč raztegne, in ko se posuši, se kraji zavijajo.

Kako naj se počese...

vaša mala, ki je komaj letos začela hoditi v šolo?

Naše babice so zmerom rekly:

»Čim preprosteje, tem lepše!«

Dandanašnji se sicer v marsičem ne strinjamo z mnenjem svojih babic, ker se je od tistih dob že marsikaj spremenilo; toda v tem pogledu jih je treba poslušati.

Vsak obrazek, lep, svež, otroški obrazek je še lepši, če ima miren, neprisiljen okvir. Zato las nikar ne zavijajte v komplicirane kodre in zavoj! Toda nikar tega napačno ne razumite! Nismo proti sodobnim pričeskam, ali vaša mala naj se ne čese tako, kakor bi se boljše podalo vaši starejši hčerki ali pa celo vam. Vse mora biti v skladu, pa tudi pričeska.

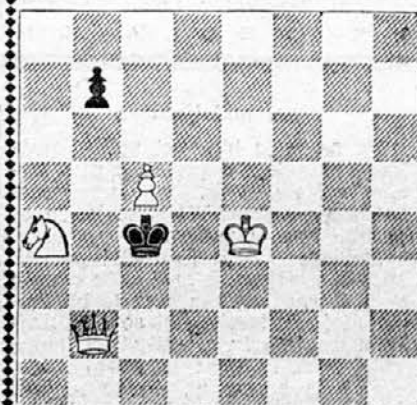
Najbolje se deklici podasta dve kitki, spleteni precej blizu obraza in zavezani z dvema ljubkima petljama. To je primeren način česanja za mlado dekletca. S tako pričesko bodo dostojno in primerno počesane tja do male mature. Še manj skrbi in dela imajo pa s preprosto pričesko, kratkimi lasmi, pripetimi na strani, ali pa s prečo po sredi.

Šele pozneje, po mali maturi, si lahko napravijo nekoliko bolj komplicirano pričesko. Takšno, ki je nekoliko bolj občutljiva. Privoščijo si jo pa lahko že zato, ker so že velike, gospodične in nič več ne skačejo in zato se tudi ni bati, da bi bile razkuštrane. Bolje je pa imeti zmerom preprosto pričesko in biti počesan, kakor komplicirano in biti skuštran.

ŠAH

Problem št. 73

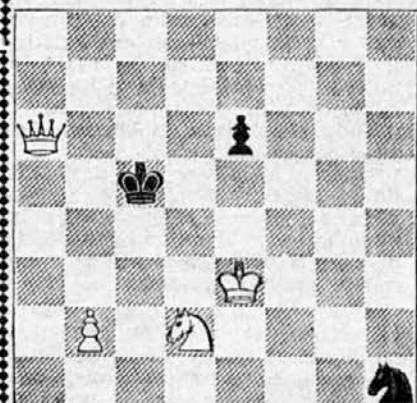
Sestavil Samuel Loyd (1879.)

Mat v 3 potezah (B 39)

Problem št. 74

Sestavil A. J. Schoschin (1902.)

Mat v 3 potezah (B 37)

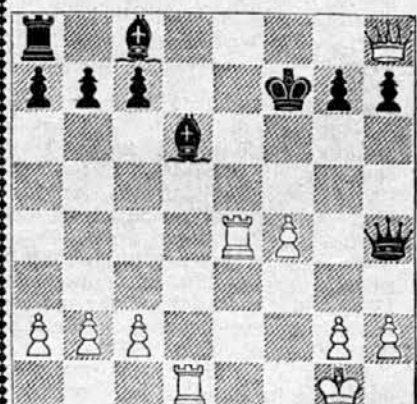
Vselej ni dobro napadati

Holandska obramba
(Halle 1892.)

Beli:	Črni:
Richter	dr. Tarrasch
1. d4	f5
2. c4	e6
3. Sf3	Sf6
4. e3	b6
5. Ld3	Lb7
6. o-o	Ld6
7. Sc3	Sc6
8. e4	f×e4
9. S×e4	Le7
10. Se5	S×d4
11. S×f6 šah?	(Sg5) L×f6
12. Dh5 šah	g6
13. L×g6 šah	h×g6
14. D×g6 šah	Ke7
15. Sg4	Df8!
16. S×f6	D×f6
17. Lg5	Se2 šah
18. Kh1	T×h2 šah
19. K×h2	Th8 šah
20. Lh6	Dh4 mat.

Nepričakovan konec

Iz dvoboja Euwe—Reti
(Amsterdam 1920.)

17. ...	Lc8—h3!!
18. Dh8×a8	Ld6—c5 šah
19. Kg1—h1	Lh3×g2 šah!
20. Kh1×g2	Dh4—g4 šah
21. Kg2—f1	Dg4—f3 šah
22. Kf1—e1	Df3—f2 mat.

Rešitev problema št. 71

1. De3—e1	Kf5—g5
2. De1—c1 šah	Kg5—h5
3. Dc1—h1 šah	Kh5—g5
4. Kf3—g3!	kar koli
5. Dh1—d5 (h4) mat.	

Rešitev problema št. 72

1. Lf7—g6	Kc5—d5
2. Da6—b6	Kd5—c4
3. Db6—c6 mat	
2. ...	Kd5—e5
3. Db6—d4 mat	
2. ...	e6—e5
3. Sc2—e3 mat	
1. ...	e6—e5
2. Lg6—e8	kar koli
3. Da6—c6 mat.	

LJUBEZENSKI ROMAN MLADEGA DEKLETA

NAPISALA ANNY PANHUYSOVA
PREVEDLA K. N.

NA RAZPOTJU

21. nadaljevanje

Pa če si je bila pri volitvi najlepše manekenke priborila prvi naslov ali ne. Bila je manekenka modnega salona Weilertovke in se je bila izučila za šiviljo.

Dekleta, ki jih je doslej poznal, so bila užaljena zaradi čisto drugih reči. Zaradi tistega, kar je bil hudobni jezik izrekel, bi se bila najbrže smejala in marsikatera izmed njih bi se čutila celo polaskano.

Saj je sprevidel, da to ni bilo laskanje, in razumel je, da je dekleta, kakršna je bila Sabina, to hudo bolelo. Toda tudi ona ni smela iti tako daleč, da bi prišla njega, kakor bi bil obrekovalec on.

Ze poprej je vedel, da Sabina Tannova ni lahkomiselna, površna narava; vedel je, da nikakor ne uživa svoje kraljevske časti tako, kakor bi jo uživala katera koli izmed njenih tovarišic. In vedel je, marsikaj o njej, kar jo je bistveno ločilo od njih.

Toda delala mu je krivico. Čeprav so ga mikale sočne Sabine ustnice, si ni nikoli upal poskusiti, da bi jih poljubil. Narobe, od prvega trenutka dalje je resno jemal opombo svoje hčerke in misel, da bi vzel Sabino Tannovo za ženo, mu je izredno ugajala.

Avto se je ustavil in grof je skočil ven ter Sabini ponudil desnico, da bi se nanjo oprla. In ko jo je opazoval, ko je izstopala, si je mislil, da je že na pogled podobna odlični dami. Nad vse lepa in odlična se mu je zdel.

Motna luč ulične razsvetljave je še podvojila belino njenega atlasnega plašča, obšitega s snežnobelim krznom; zaponke na njenih čevljičkih so se pa svetile kakor briljanti in biseri na njenih uhanih so se motno lesketali.

Šinilo mu je skozi možgane, da bi dobro igrala vlogo njegove žene; tega si je bil v svesti in njegovi dohodki bi mu dovoljevali, da bi se lahko drago in okusno oblačila.

Saj tudi sam ni bil več tak grof, kakršni so bili njegovi predniki. Nobenega plemiškega posestva ni imel več in njegova palača v Potsdamu se je morala umakniti množični trgovski hiši. Poslednji grof Werden je bil avtomobilski zastopnik in imenovali so ga grofa športa.

Nobene primernejše žene ni bilo zanj, kakor je bila kraljica mode. Dekle, kakršno je bila Sabina Tannova, je lahko mirne vesti pripeljal za mater svojemu otroku. Vse to mu je bliskovito šinilo skozi možgane.

To ni trajalo dalj časa kakor je potrebovala Sabina, da je z rahlim oklevanjem svojo roko položila v njegovo, ko ji je pomagal izstopiti. Zdaj sta molče stopala proti visoki hiši, v kateri je stanovala gospa Weilertova.

»Ali vas bom jutri videl, gospodična Tannova? O tem se še nisva pogovorila.« je dejal grof Werden vprašujoče.

Zanikala je. »Ker je zdaj revija pri kraju, se odpeljem domov k svojim staršem. Jutri popoldne imam pri gospe Weilertovi prosto, zato se bom do ponedeljka odpeljala domov.«

»Ali ne bi jutri popoldne ali v nedeljo napravila rajši čednega izleta?« je predlagal. »Prav gotovo boste imeli veselje, zdaj, ko že tako zanesljivo in dobro vozite.«

Vtaknila je ključ v ključavnico, odklenila in ga takoj nato vtaknila od znotraj, da bi zaklenila.

Zdaj je odgovorila. »Ne, niti jutri niti pojutrišnjem ne morem napraviti nobenega izleta z vami. Tudi avtomobilu se odrekam! Zdaj ste že tako in tako dovolj reklame napravili z menoj. Že dosti preveč celo; uspeh sva oba slišala danes na svoja ušesa. Lahko noč, gospod grof.«

Ze je smuknila skozi vrata v hišo, že je od znotraj zaprla vrata in ključ je zarožljaj v ključavnici. Grof Werden je razločno čutil, s kakšnim neumnim obrazom stoji pred zaklenjenimi vrati. Toda če se ni hotel osmešiti pred svojim šoferjem, je moral oditi.

Premišljeval je: ali naj se pelje domov, se ure in ure ježi, da je tako na kratko opravila z njim, čeprav ji ni ničesar storil, ali naj pa poišče veseljaško družbo? Saj je dobro vedel, kje jo bo našel.

V bližini je bil bar, v katerem je stalno čepelo nekaj njegovih znancev na visokih barskih stoli in se šaljilo s točajko. In že je ukazal šoferju:

»V bar, Pariz!«

XXI.

Grof Werden je stopil v bar, Pariz.

Neko dekle je vstopivšemu prijazno pokimalo. Ime ji je bilo Klara. Grof ji je prav tako prijazno pomahal in takoj se mu je vsilila misel, da bi se najbrže zdelo Klari zelo zabavno in laskavo, če bi jo imenovali njegovo ljubico. Toda Sabine in Klare ni smel primerjati.

Med obema je velik prepad. Tako velik prepad, ki se ne bi dal nikoli premistiti.

Edi Melzer, razvpiti karikaturist, mu je zaklical: »Dobro, da ste prišli, grof, danes meša naš Anton čudovite cocktaile; prav danes dokazuje, kakšno fantazijo ima.«

»Tako, res? Ravno prav. Potlej naj mi takoj zvari pijačo, ki poplakne jezo in me zaziblje v globoko spanje.«

Klara je svoje temnordeče ustnice posmehljivo našobila: »Zakaj ste se pa jezili? Saj imate vzrok za smeh. Kaj mislite, kako vam vsi zavidajo vašo lepo ljubico!«

Zagoreli obraz grofa Werdna je pobledele. »Za koga me zavidajo? Koga imajo za mojo ljubico?«

Zelo našminkano in nakodrano barsko dekle se je zasmajalo z zmerom pripravljenim smehom. Bil je zelo dobro nastudiran in je obstajal iz nekaj zvonkih melodičnih tonov.

»Toda grofek, ali se hočete šaliti? Saj ves Berlin ve, kdo je vaša ljubica. Bilo bi vendar čudno, če tega sami ne bi vedeli. Vi, zvito-repec, ste se znali na spreten način zrniti v ospredje in vsem drugim oboževalcem kraljice mode prekrizati račune.«

Grof Werden je začutil, kako mu začenja kri vreti.

Torej tisto, kar je bil hudobni jezik izrekel pred izhodom revijskega gledališča, nikakor ni bilo osamljeno mnenje, temveč je samo glasno povedal, kar je mislilo toliko drugih glav.

Zadirčno je zaklical: »Kdo ima še gospodično Tannovo za svojo ljubico?«

Edi Melzer, karikaturist, je dvignil čašo z ohlajeno pijačo, rekoč: »Menim, da tu v lokalni — in zdaj nas je približno trideset — ni nikogar, ki bi kaj drugega mislil. Saj je vendar jasno, spoštovani sočlovek. Ali pa mislite, da bi utegnili domnevati, da hodita k litinijam ali kaj podobnega?«

Werden je poskočil, in se preden so se drugi zavedali, je majhnega Melzerja zgrabil za ramena, ga potegnil z njegovega visokega sedea in ga začel stiskati za vrat. Komaj se je zavedal, kaj počne.

Še nekaj trenutkov poprej se mu ni prav nič grdo zdelo, da je nesramnež Sabino imenoval njegovo ljubico; ko je pa zdaj izvedel, da je bilo to splošno mnenje, je kakor pobesnel in na lepem je razumel, kako hudo žalijo Sabino Tannovo.

Klara je glasno zakrivala, lastnik bara je skočil iz za točilne mize in vsi gostje so obstopili neenaka pretepača, velikega grofa, čigar postava bi delala čast slehernemu bokserju, in cepetajočega možička, ki se je zaman poskušal braniti proti brezobzirnim prijemom davčnih močnih prstov.

Nekaj gostov se je opogumilo in skušalo grofa Werdna odtrgati od njegove žrtve. Toda ozki grofovi prsti so se zdeli kakor železne spone.

Klarin glas je zavpil: »Zadavil ga bo. To je umor, čisto navaden umor, pokličite policijo!«

Beseda »umor« je grofa stregnila.

Risarja, ki je sunkovito sopel, je pahnil od sebe in ga prepustil Klari, ki se je začela truditi okrog

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zaplestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

njega, pri tem pa psovala njega, ki je stal ob strani:

»Sram naj vas bo, gospod grof, da tako ravnaš s človekom! In poleg tega še zaradi nespametne deklinacije, ki niti piškavega oreha ni več vredna kakor ena izmed nas. Zaradi mene prav gotovo ne bi dvignili toliko prahu. Menim, da ste že dovolj stari in ne boste zamenjavali kraljice mode s pravo kraljico.«

Edi Melzer se je bil medtem zavedel. Nekaj likerjev, ki so mu jih natočili, je bilo spet poživilo njegovega duha. Sam sebi se je zdel kakor mučenik, ki je pretrpel veliko krivico, in je neumno gledal okrog sebe.

Klara je pa zmerjala še dalje: »Zaradi manekenke povzročiti takšen škandal je vendar blaznost! Je več ko smešno! Kraljica mode! Kaj je prav za prav to? Prav nič! Lutka je, ki so nanjo natakli elegantne rafinirane toalete. In neumna je najbrže tudi dovolj, sicer bi imela drugačen poklic. Ne, grof, prav res bi lahko storili kaj pametnejšega, kakor da se pote-

gujete za takšno, kakršna je Lili Tannova!«

»Kaj bi bilo po vašem pametnejše?« je vprašal Werden preteče. »Če menite, da bi bilo na primer pametnejše, da bi vam za vaše nesramne besede o gospodični Tannovi pripeljal zausnico, vam prav rad ustrezem.«

Klara je bila pri gostih zelo priljubljena, zato so grofove besede sprejeli z godrnjanjem.

Zdaj se je Klara, ki je čepela poleg karikaturista na tleh, dvignila in potegnila za seboj tudi malega možička, ki je bil poprej tako pobit.

Zdaj je stal kakor gavrjač pu-ran pred grofom:

»Užalili ste Klaro in za vrlo dekle zahtevam zadoščenje, prav tako kakor za tisto, kar ste poprej storili.«

»Za svojo ljubico dviga toliko prahu,« se je posmehoval neki drug gost in je nesramno buljil v grofa.

»Danes se lahko tako ne potegujemo niti za zakonite žene. Kaj neki tiči velikega za to kraljico mode!«

Se preden je grof odgovoril, se je prirnila iz ozadja ozkega prostora močna in elegantna dama.

Bila je Ema.

Z odločnim gibom je odrinila ravnodolne z leve in desne in se preteče postavila pred Klaro in risarja.

Njena desnica se je dvignila, kakor da bi iskala cilja:

»Tako, gospoda, zdaj mi je tega dovolj. To je velikanska nesramnost, kar ste tukaj zblebetali. Dolej se nisem vmešala, ker sem pač mislila, da se bo to prej ali slej končalo. Toda zdaj mi je tega dovolj, več ko dovolj! Ubogega dekleta, uboge Lili Tannove ni tukaj in se torej ne more braniti. In v obraz ji tega, prokleti nesramnež, vendar ne bi upali zabrusiti.«

Njene oči so se zasvetile.

»Prav natanko poznam Lili Tannovo, in če se potegnem zanjo, storim to iz popolnega prepričanja. Lili je tako spodobno dekle, kakršnega vi, barski postopači, še niste srečali. In zato je nesramnost, kakršne ne pomnim, tako napasti ubogo dekle, kakor da bi bila ena izmed tiste vrste...«

Njena odločno iztegnjena desnica je pokazala na Klaro.

»Ena tistih, ki noč za nočjo, poslikane kakor voščene maske, stoje za barom in vas napajajo. Takšna vidi vse tako, kakor si sama predstavlja, in zabava jo, če sme blati-ti dekle, ki je tisočkrat lepše od nje. Če ženska stori kaj takšnega, je žalostno; če se pa v to mešajo še moški in blatijo dobro ime tako spodobne osebe, kakršna je Lili Tannova, je to še dosti bolj prostiško.«

»Vrag vas vzemi, vi gospodje, tako imenovani viteški spol, vrag vas vzemi, vas vse! Rdeči kakor Indijanci bi morali postati od sramu. Zdaj veste, kakšno mnenje imam o vas!«

Globoko se je oddahnila.

»In pri tej priložnosti bi vas rada še opozorila na zmoto, češ da je manekenka lenoba. V vsakem poklicu najdete izjeme! Toda dela imamo dovolj. Od jutra do večera smo na nogah, pogosto zvečer kar pademo v posteljo. Sivati moramo, preizkušati, dokler nam kolena ne

700 - 850 din

stane desetdnevno bivanje v RADENCIH

Vse vračunano: stanovanje, hrana, i zdravniški pregled, velika analiza sečil, od zdravnika predpisane ožiljke in mlin. kopeli, vse takse, sobna postrežba.

Direktni vagon iz Ljubljane (7:55 ur) do Radenc (14:48 ur) stane din 77.—.

Povratak brezplačen. Vzeti je treba letovisko potrdilo na odhodni postaji.

Prospekti: Uprava zdravilišča
SLATINA - RADENCI

zatrepečejo, sem in tja tekati in pri tem zmerom kazati prijazen obraz. Muham razvajenih dam moramo ugoditi in ne smemo pri tem niti besedice črhniti. Naša čustva pri tem ne pridejo v poštev. In če nam gre na jok, se moramo smehljati. Potrebne smo v trgovini, zelo važen činitelj smo pri konfekciji. Ali to razumete, obrekovalci? Kdor ne pozna ne nas ne našega dela, nima pravice, da bi nas obsojal. Če bi bile pa vse berlinske manekenke angeli — kar kajpak niso, kajti tudi v drugih poklicih ni angelov — bi bilo Lili Tannovo še zmerom škoda pristežati njim. Pustite jo v miru, ničesar žalega ji ne smete storiti. Tega enkrat za vselej ne trpim. In grof je storil samo svojo dolžnost, ko jo je zagovarjal.

Uprla je roke v boke.

»Ali naj bi morebiti molčal, ali naj bi morebiti delal, kakor da bi imeli vi obrekovalci prav? Če bi temule malemu cepetaču — poka-zala je na risarja — »dušo izpustil, tudi ne bi prav nič škodilo. On in ljubezniva dama tam za točilno mizo z vsemi ničvredneži, kar vas je tukaj, niste vredni, da bi Lili Tannovi čevlje zavezali!«

Obrnila se je h grofu Werdnu. »Gospod grof, svetujem vam, da zdaj odidete odtod; dovolj je bilo, že teh neprijetnosti!«

Samo prikimal je in si mislil: dobro je bilo, da je nekdo povedal resnico tem ljudem, ki so iz golega zadovoljstva, da nekomu škodujejo, obrekovali bitje, kakršno je bila Sabina Tannova.

Hvaležno je pogledal Ema in dejal, zaničljivo pregledujoč okoli stoječe: »Rad odidem odtod in nikoli več ne prestopim praga tega lokala!«

»Zahtevam zadoščenje!« je še zmerom bevskal risar in si je upal grofa celo zgrabit.

Ema je stopila korak proti njemu; njena desnica se je bliskovito dvignila in v naslednjem trenutku je Edi Melzer, ki ga je zadela krepka zausnica, omahnil na tla.

»Tako, vi nadležneži, tu imate svoje zadoščenje! Če vam ga še ni dovolj, vam še lahko postrežem.«

Klara je skočila proti Emi.

»Zakaj se vmešavate v to zadevo, debela manekenka? Zakaj sploh sedite v takšnih lokalih, ki jih tako grdite? Saj vendar trdite, da so manekenke tako spodobne!«

Kričala je posmehljivo in pogledala porogljivo velikega, širokoplečnega gospoda, ki se je že nekaj časa zaman trudil, da bi Ema pripravi k molku.

»Zakaj tukaj sedim?« je bojvito odvrnila Ema. »Da bi se česa naučila, likerska vila, da bi si nekoliko ogledala berlinsko nočno življenje, kakor si človek ogleda veliko slikanico. In nikakor nisem trdila, da sem najspodobnejša manekenka. Zame sploh ni šlo, temveč za Lili Tannovo. In zdaj si zapišite za svoja velika ušesa, s katerimi ne boste nikoli postali manekenka: Če bom še kdaj slišala, da sramotite mojo Lili, potlej naj vam bo Bog milostljiv; potlej si zavijam rokave.«

Klara je nehoti nekoliko odstopila, tem prej, ker nič ne čutil veselja, da bi se bodel z odločno zagovornico kraljice mode. Ema je začutila, da jo je nekdo odločno potegnil za obleko.

»Da, da, saj sem že mirna, Maks.«

Vsem se je izzivalno nasmehnila. »Kdor izmed vas kaj hoče od mene, se lahko javi. Jaz sem Ema Winterjeva, manekenka pri gospe Weilertovi.«

Obiskovalci bara so molčali, nihče si ni upal pripomniti niti besedice, ko so odločno Ema, njen herkulski spremljevalec in prav tako veliki, le nekoliko vitkejši grof zapuščali bar.

Zunaj je Ema predstavila gos-poda drugega drugemu.

»To je Maks Retter, moj lekar-nar, gospod grof; in to je grof Peter Werden, Maks. Pripovedovala sem ti že o njem.«

Gospoda sta si krepko stresla desnici in sklenili so, da bodo ostali še kakšno urico skupaj.

HUMOR in ANEKDOTE

Zmerom priseben

»Vselej, kadar se nasmehnete, gos-podična Julka, bi vam najrajši rekel: »Pridite k meni!«

»Sram vas bodi, kakšen don Juan ste!«

»Ne, ampak zobozdravnik!«

Logično

»Če kdo na odru sam govori, je to monolog. Če govorita dva, je to dialog...«

»Ze vem, če jih je pa več, je pa katalog!«

Nenavadno podnebje

Neki mlad mož meni: »Eleganten gospod mora imeti štirinajst parov hlač.«

Nekdo izmed družbe: »Mora pa res strahovito mraz biti tam, kjer on živi.«

Pri prerokovalki

»Vaš bodoči mož bo majhen, svetlo-las in sinjih oči, imel bo dosti denarja...«

»Krasno! Kaj naj pa storim s svojim sedanjim možem?«

Najnovejša škotska

Na cesti se srečata dva škota:

»Prosim, posodi mi vžgalico, da si prižgem pipo,« reče prvi svojemu tovarišu.

»Počakaj,« mu ta odgovori. »Čez četr-t ure jo bom tudi sam prižgal.«

Dokaz

Filmska zvezda: »Ali je bil vaš poslednji mož prijeten družabnik?«

Njena tovarišica: »Kolasalen! Cel teden bi bila vzdržala z njim, če bi bilo potrebno.«

Pri zdravniku

Zdravnik: »Če vam to zdravilo ne bo pomagalo, pridite takoj k meni, pa vam bom zapisal drugo.«

Pacient: »Toda, gospod doktor, ali ne bi mogel takoj dobiti tistega drugega?«

Nemogoče

Šef očita svojemu knjigovodji:

»Kaj vam je danes, da ste tako raz-treseni? Da niste morebiti zaljubljeni?«

»Toda, gospod šef, to je nemogoče, saj sem vendar oženjen!«

Najzanesljivejše sredstvo proti gostom

Slavnega nemškega filozofa Imanu-ela Kanta (1724—1804) je nekoč prosil neki njegov znanec za svet v zelo mučni zadevi. Dejal mu je namreč:

»Povejte mi, gospod profesor, kako naj se osvojem mnogostevilnih obiskovalcev in nepoklicanih gostov? Zad-nji čas me tako nadlegujejo, da ne utegnem niti delati. Ob najboljši nepriladnem času prihajajo...«

»Proti temu je zelo preprosto sred-stvo,« je odgovoril Kant brez pomisljanja. »Vse bogate obiskovalce prosite za posojilo, siromašnim pa ne dajajte daril. Boste videli, kako hitro se vas bodo začeli izogibati bogati in siromašni...«

Rokopis

V neki družbi so med razgovorom o književnosti in književnem delu govo-

rili tudi o rokopisih. Znani irski pisatelj Bernard Shaw je obžaloval, da ima tako nečitljiv rokopis, da ga še njegova tajnica včasih ne more pre-brati.

Nekdo iz družbe je pripomnil, da Shawov primer ni osamljen. Tako je omenil primer kritika Morrisa, čigar rokopisa skoraj nihče ne more pre-brati.

»Med menoj in Morrisom je že razlika glede rokopisa,« je odgovoril Shaw, ki tega kritika ni mogel trpeti. »Kad-ar jaz kaj napišem, je težko čitljivo samo v rokopisu; če pa Morris kaj napiše, je nečitljivo šele takrat, kadar je že natisnjeno.«

Zanesljiva diagnoza

Neki slaven angleški zdravnik je bil znan zaradi svoje duhovitosti in šal s svojimi pacienti. Nekeč se neki njegov pacient nikakor ni hotel ravnati po predpisani dieti. Ko je zdravnik videl, da bolnik ne popusti v svoji trdovrat-nosti, mu je strogo dejal:

»Prepovedal sem vam jesti mehko-kuhana jajca, a ste kljub temu davi eno pojedli!«

»Bog nebeški!« je vzkliknil bolnik. »Ali ste po utripu žile ugotovili, da sem zjutraj jajca jedel?«

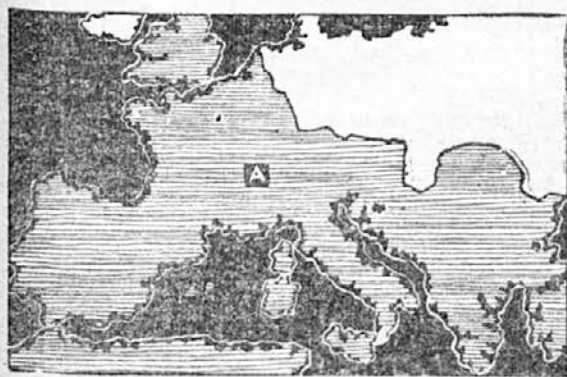
»Seveda. Jajce draži sluznico v želodcu in to se takoj opazi po utripu žile!«

Ko je zdravnik s svojim asistentom odhajal iz bolnikove sobe, ga je ta vprašal:

»Ali ste res po utripu ugotovili, da je bolnik jajca jedel?«

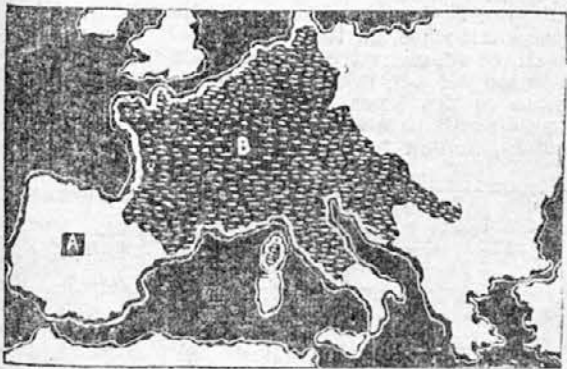
»Kje neki! Na njegovi srajci sem videl madež od rumenjaka!«

Kako se je zemljevid Evrope...

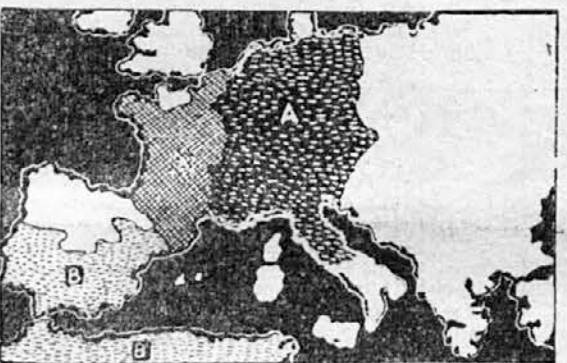
Leta 116. po Kr.: Rimski imperij je označen z »A«.

...izpreminjal...

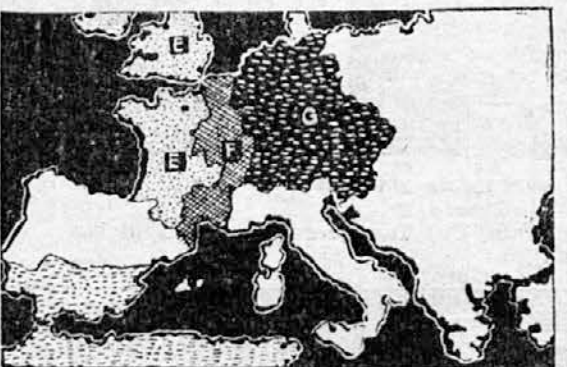
Leta 800.: »B« je imperij frankovskega kralja Karla Velikega. »A« so Latinci.

...v teku stoletij,

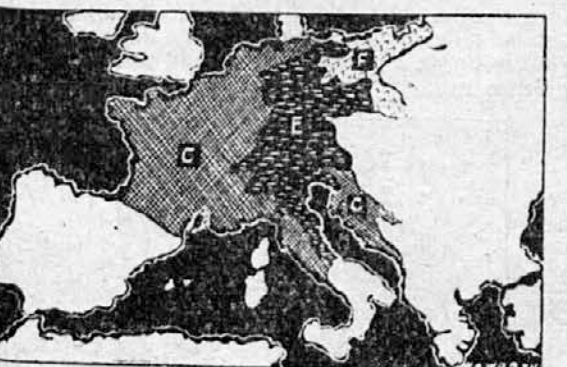
Leta 1100.: »A« je sveto rimsko cesarstvo, z Nemčijo kot središčem. »B« so Mavri.

od Rimljanov...

Leta 1180.: »E« je Anglija, »F« je Francija, »G« je Nemčija. Mavri se umikajo iz Evrope.

...preko Germanov...

Leta 1810.: Napoleon je zavezal »C« (z našo Ilirijo vred). »E« je Nemčija, »F« pa mala Prusija.

...do Romanov.

Invazije na Irskem

Kratek, a poučen izprehod v zgodovino

Svet se zmerom ugiba, ali bodo Nemci tvegali vpad v Anglijo, na Škotsko ali Irsko in kdaj. Po Churchillovi izjavi bo nevarnost invazije najhujša ta teden in prihodnji. Ta teden invazije še ni. Porabimo ta čas za kratek izprehod v zgodovino in oglejmo si nekoliko bližje invazije na Irsko, t. j. v tisti del britanskega imperija, kjer je povprečen bralec najmanj pričakuje.

Španske invazije

Španski kralj Filip II. je videl svojo življenjsko nalogo v tem, da utrdi premoč špansko-avstrijske monarhije v Evropi in iztrebi protestantstvo. V ta namen se je nekajkrat odpravil na vojno proti Angliji. Hkrati je hotel tudi ustreči papežu Piju V. in strmolaviti izobčeno angleško kraljico Elizabeto. Sivolasi poglavar katoliške cerkve je tako gorel za križarsko vojno proti Angliji, da je bil pripravljen žrtvovati v ta namen vse cerkveno premoženje z zlatimi kelih in križi vred; celo sam je hotel stopiti na čelo tej sveti vojni proti »krivovercem«.

Filip se je sklenil izkrcati na Irskem. Zakaj ne na Angleškem? Ker je vedel, da mu bodo Irci s svojim že takrat fanatičnim sovraštvom do vsega, kar kolikaj po angleškem diši, v dragoceno pomoč.

Španski kralj je že leta 1569. stopil s posredovanjem svojega poslanika Mendoze v stik z nezadovoljnimi Irci. L. 1579. je dal njihovu voditelju Fitzmauriceu, tistemu, ki je l. 1573. poskušal zanetiti upor v Munstru, nekaj vojaštva na razpolago. Papež Gregor XIII., naslednik Pija V., je pa klical na napad na Anglijo s posebno bujo, v kateri je pozival irsko višjo duhovščino, plemenitše, poglavarje in preprosto ljudstvo, naj z vsemi močmi podpro Fitzmauricea; za plačilo jim je pa obljubil popoln odpustek.

Ne menec se za angleško ladje, so se Španci in mnogoštevilni angleški in irski emigranti izkrcali v Kerryju in Španci so osvojili trdnjavo Carrickfoyle. Kmalu nato so še Irci sami pod poveljstvom grofa O'Desmonda porazili angleškega deželnega namestnika Greya v bitki pri Glendaloughu; tedaj je Filip II. poslal l. 1580. še eno špansko armado, jo izkrcal pri Smerovicu in zavezal tako imenovano »Zlato utrdbo«.

Toda s to špansko zmago je bila očitno polna tista mera porazov, ki je menda Angležem nujno potrebna, če naj oživi njihova vojaška zavest. Na lepem je bilo dovolj angleških čet na Irskem, in še preden so se Španci prav zavedeli, je bil Carrickfoyle že v angleških rokah. »Zlata utrdba« se je pa morala izstradana vdati. Leta 1588. je sledil zgodovinski pohod dotlej nepremagljive španske armade (vojne mornarice), a do izkrcanja ni prišlo.

L. 1650. je nova španska armada pod poveljstvom dona Juana del Aguila izkrcala 3400 mož v irskem pristanišču Kinsalu; tudi to pot je bil njen namen, podpreti irski upor. Toda prišel je lord Montjoy s 15.000 Angleži in Španci so morali po trimesečni oblegi kapitulirati.

Ko so Angleži l. 1688. pregnali kralja Jakoba II., se je hotel ubežni vladar iznova polastiti prestola z izkrcanjem na Irskem. 12. marca 1689. so francoske ladje izkrcale njega in njegove vojske v kinsalski luki.

Francoske invazije

To izkrcanje je bilo obenem prvi poskus Francozov za vojaško zasedbo britanskega otočja; denar za vojno je dal francoski kralj Ludovik XIV., a Jakobove najboljše čete so bili Francozi pod poveljstvom vojvode Lauzuna.

Tudi Viljem Oranjski, Jakobov svak, ki ga je bil angleški narod po odstavitvi kralja Jakoba posadil na prestol, je sklenil odločiti bitko za Anglijo na Irskem. Poslal je tja 10.000 mož pod vodstvom maršala Schomberga, hugenotskega emigranta, ki je nekoč zavezal najvišje mesto v francoski vojski, a se mu je moral zaradi svojega protestanstva odpovedati. Nihče ni bil toliko storil za ponižanje in pogin Anglije kakor on; zdaj se je pa boril proti svojemu lastnemu narodu in za uničenje lastnega dela.

Kralj Jakob je z Irci, ki so se mu pridružili, počasi zbral armado 30.000 mož. V njegovih rokah so bila najbogatejša mesta in pokrajine, a angleška vojska je premogla samo 17.000 mož in je imela v oblasti vse prej ko ugodna oporišča. Nihče ni maral iti na njeno stran; vojaki so kljub dobri angleški valuti trpeli pomanjkanje. Tako se je l. 1690. Viljem Oranjski odločil, da pojde sam na Irsko. Vnela se je bitka ob reki Boyni. Schomberg je padel, toda Angleži so zmagali. Kralj Jakob je zbežal na Francosko.

V drugo so se Francozi skušali izkrcati v sedemletni vojni. L. 1759. je francoski general Thurot pristal z nekaj ladjami v pristanišču Carrickfergusu, zanašaje se, da se mu bodo katoliški Irci pridružili. Toda Irci se niso ganili in vpad se je klavrno izjalovil.

Ko so francoske revolucijske armade zmagovale v Nemčiji in Italiji, si je francoska

republika hotela privoščiti Anglijo na njenih lastnih tleh. Genialni organizator francoske armade Carnot, član direktorija, je sprejel irskega odvetnika Wolfa Tona, enega izmed voditeljev radikalne organizacije United Irishmen, in lorda Edwarda Fitzgeralda, člana zelo ugledne irske družine. Lord Fitzgerald se je bil kot angleški častnik odlikoval s svojim pogumom v vojni za ameriško neodvisnost, kljub temu so ga vrgli iz vojske, češ da se preveč navdušuje za nauke, ki jih je širila francoska revolucija; zamerili so mu tudi to, da se je poročil z nezakonsko hčerjo vojvode Orléanskega, takisto vnetega pristaša velike revolucije.

Fitzgerald je igral v organizaciji United Irishmen odlično vlogo. Njegov obisk in poznejši obisk irskega radikalnega poslanca O'Connora sta rodila uspeh: direktorij je sklenil invazijo na Irskem, poveljstvo invazijske armade je pa poveril generalu Lazarju Hochu.

V začetku decembra l. 1796. je bilo v pristanišču Bresta zasidranih 13 fregat, 7 korvet in 17 linijskih ladij, vse pod Hochovim poveljstvom. Na ladjah je našlo prostora 15.000 mož, otovorjene so bile pa vrhu tega še z izdatnimi količinami orožja in streliva, namenjenega Ircem; računali so namreč z uporom na Irskem.

15. decembra so ladje razpele jadra in krenile na pot. Toda vstal je mogočen vihar, tako da se je mnogo ladij potopilo, ostale je pa razgnalo; le malo se jih je moglo zasidrati v Bantryjskem zalivu, a poveljnika Hocha so valovi vrgli na čisto drugi konec obale. Na eni strani je bila torej vojska brez generala, na drugi pa general brez vojske. Hochov namestnik general Grouchy, mož, ki je pozneje v dobronameri zakrivil poraz Francozov pri Waterlooju, se ni upal izkrcati, temveč se je rajši vrnil na Francosko.

Tako je vnovič morje rešilo Anglijo iz velike nevarnosti.

Nizozemska invazija

Premagano Nizozemsko so bili Francozi izpremenili v republiko Batavijo. Njeno vojaštvo je dobilo leta 1797. nalogo, da poskusi nov vpad na Irsko, spet pod Hochovim vodstvom. Nizozemski admiral de Winter je zbral 16 fregat in 15.000 mož je čakalo, pripravljenih, da tvegajo invazijo.

To pot je bilo vreme prekratko; tedne in tedne ni hotelo biti vetra in tako so morale ladje brez dela čakati, kdaj se bo zrak uprl v njihova jadra. Medtem je živež kopnel, in ko se je vreme popravilo, je bilo treba najprej zalogo dopolniti, preden bo brodovje moglo kreniti na pot. Spet so brez haska minevali dnevi — medtem je pa angleška mornarica izvojevala 11. oktobra 1797. pod admiralom Adamom Duncanom sijajno zmago nad Nizozemci pri Campu v holandskih vodah, in tako se je tudi ta invazija žalostno končala.

Napoleonova invazija

Toda direktorij še zmerom ni odnehal. Francoska republika je hotela po vsaki ceni poskusiti vdor v Veliko Britanijo, naj stane, kar hoče.

Dan po proglasitvi campotormijskega miru med Francijo in Avstrijo v oktobru 1797. je Napoleon Bonaparte dobil od direktorija ukaz, naj sestavi armado za vpad v Anglijo. Poznejši cesar se je lotil dela s svojo znano energijo; velel je graditi ladje in jih oborožiti, sam je pa osebno nadziral pristanišča in ladjedelnice v Rokavskem prelivu. Toda kaj kmalu je izprevidel, da premoči Anglije na morju ne bo tako lahko zdrobiti; zato je hočeš nočeš predlagal direktoriju začasno odgoditev »kazenske« ekspedicije na Angleško.

L. 1798. je počil na Irskem nevaren upor. Tedaj je francoski general Humbert odplul s tremi fregatami, nekaj transportnimi ladjami in 1100 možmi in se izkrcal v Killalskem zalivu. Izvojeval je sicer nekaj manjših nepomembnih zmag, a nazadnje je moral sprčo velike angleške premoči vendarle kapitulirati.

Da maščuje ta poraz, je zbral admiral Bompard v Brestu devet fregat, med njimi fregato Hoche, mogočno ladjo, oboroženo s 74 topovi, vkrcal 3000 vojakov, prebil angleško blokado in se zasidral v Killalskem zalivu. A že naslednji dan je angleški commodore sir John Borlase Warren napadel Francoze. Po obupnem boju je morala francoska admiralska ladja in z njo še šest drugih francoskih ladij pobesiti trikoloro in kapitulirati.

To je bil doslej poslednji poskus invazije v Veliko Britanijo. Izmed osmih izkrcanj se ni niti eno obneslo.

Nemcem to seveda ne bo vzelo poguma, saj razpolagajo z mnogo popolnejšimi prevozi kakor nekoč Španci in Francozi. Le pristanišča so ostala ista. Tako današnji svet z napetostjo čaka, ali bosta Killala in Carrickfoyle vnovič igrala zgodovinsko vlogo.

Po bazelski National-Zeitungi

1914—1939

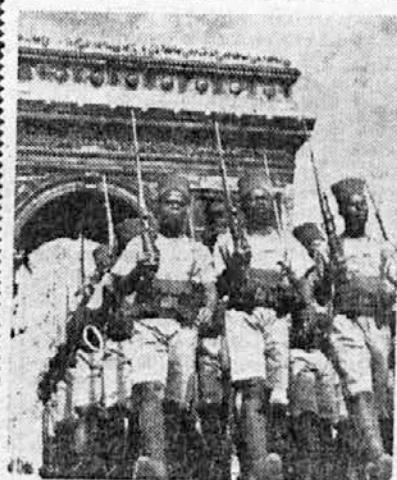
MED DVEMA VOJNAMA

ali:

25 let svetovne zgodovine

(Gl. štev. 19. in naslednje)

19. maja vkoraka Franco v Madrid; državljanske vojne je konec. 14. junija slavi Francija med veličastnimi vojaškimi paradami 150 letnico zavzet

Francoski afriški oddelki defilirajo mimo Slavoloka zmage v Parizu

ja Bastilje. Poletje poteka med pogajanjimi o Gdansk in o problemih, ki so v zvezi s tako imenovanim poljskim koridorjem; na obeh straneh poljsko-nemške meje se vrše velike vojaške priprave.

Staljin in Ribbentrop

Konec avgusta 1939. izve presenečeni svet novico o rusko-nemškem paktu. Nekaj dni nato, 1. septembra, prekoračijo nemške čete poljsko mejo

Nemške čete na Poljskem

in zdrobe v nekaj tednih poljski odpor. Malo pozneje vkorakajo na poljsko ozemlje z vzhoda ruske armade in zasedejo beloruski in ukrajinski

del poljske države. Tako doživi Poljska svojo četrto delitev. Zahodni vesli ne moreta kljub poročtvu, da bosta branili Poljsko, če bi jo Nemci napadli, pomagati svoji vzhodni zaveznici, a vzlic temu napovesta 3. septembra Nemčiji vojno. Toda na zahodni fronti ostane vse mirno; grozotne napovedi o milijonih žrtvih, ki naj bi jih zahtevala sedanja vojna po zgledu prejšnje, se ne uresničujejo.

Dalje prihodnj

Skrivnost japonskega vohuna

ZA KULISAMI JAPONSKEGA IMPERIALIZMA

RAZKRITJA ITALIJANSKEGA ČASNIKARJA AMLETA VESPE

IZ ANGLEŠČINE PREVEDEL VLADIMIR PAVŠIČ

9. nadaljevanje

12. aprila ob petih zjutraj smo jaz, orožniški stotnik Muto in neki orožniški agent odpotovali z letalom proti Mulingu. Spotoma smo se dvakrat ustavili v Ačengu in Vejshahovu, da bi stvar preiskali. Ob dveh popoldne smo bili že v Mulingu. Nikjer nobene sledi o možu št. 2 in njegovem dinamitu. Izginila sta. Brzjavno sem o tem obvestil svojega šefa. Brzjavno nam je odgovoril, naj počakamo v Mulingu.

Okoli šestih popoldne, medtem ko smo razpravljali, kaj naj ukrenemo, je prišel neki orožniški podčastnik. Povedal nam je, da je postajni načelnik pravkar dobil brzjavko, da je blizu Hengtaohoca, 100 milj zahodno od Mulinga, japonski vojaški vlak zavozil na mino in da je eksplozija zahtevala na stotine žrtev.

Pohiteli smo na letalo in ukazali pilotu, naj takoj odleti proti Hengtaohocu, kjer smo pristali malo po sedmih zvečer. Avto nas je pripeljal na kraj katastrofe. Bil je strašen pogled. Majhen most čez globok potok je bil zletel v zrak prav v tistem trenutku, ko je čezeni vozila lokomotiva. Stroj je sedem vagonov, natrcanih z japonskimi vojniki, potegnil s seboj na dno potoka. Enajst drugih vagonov je vrglo s tira čez nasip, kjer je ves vlak zajel ogenj, tako da je do kraja pogorel.

Na pozorišču smo našli poveljujočega majorja v Hengtaohocu, kakšnih dvajset agentov železniške policije in trumo kitajskih delavcev, ki so urno pobirali izpod ruševin ožgana trupla.

Major, ki smo se mu predstavili, je kratko odgovoril, da je treba najprej opraviti reševalna dela in šele potem začeti preiskavo.

Nekaj minut kasneje je pripeljal rešilni vlak z 10 bolniškimi vozovi. Bilo je ob dveh zjutraj, ko so potegnili izpod ruševin zadnjo strašno ožgano žrtev. Po nasipu ob potoku je ležalo 192 mrtvih. Med 374 težko ranjenimi sta bila dva zavrata, neki Rus in Poljak, ostalih 60 je dobilo lažje poškodbe.

Rešilni vlak je odpeljal ranjence v Harbin. Mrtve Japonce so po starem japonskem običaju sežgali in poslali njihov pepel, shranjen v majhnih žarah, na Japonsko njihovim družinam. Tiste, ki so jih lahko identificirali, so sežgali posebej, medtem ko so ostale sežgali skupno in razdelili njihov pepel po žarah, kakor je naneseš slučaj.

Proti jutru je privozil drug vlak z železniškimi uradniki, oddelkom vojaštva in celo vrsto japonskih, ruskih in kitajskih preiskovalcev, inspektorjev in detektivov.

Poiskati kraj eksplozije ni bilo težko. Pod eno izmed jeklenih travver, razpetih čez potok in podpirajočih ogrode in tračnice, je bil premaknjen temeljni kamen, v tako nastali luknji je bil pa položen dinamit. Tenka žica, ki smo jo našli nedaleč od mostu, je držala 200 korakov stran od grmčija na koncu nasipa, kjer je bila sklenjena z baterijo.

Ko sem opazoval vse te podrobnosti, sem se nehote spomnil na neki drug dinamit, ki so ga Japonci položili pod most blizu Mukdena, 4. julija 1928., dinamit, ki je končal kariero maršala Čangtsolina, guvernerja Mandžurije, in mu ubil najboljšega prijatelja generala Vuščena.

Pogled na vse te japonske žrtve me je navdajal z usmislenjem in celo s kesanjem, toda ob spominu na maršalovo smrt me je sočutje minilo. Z mandžurskimi Kitajci sem živel tesno povezan že dvajset let; vzljubil sem in cenil to ljudstvo zaradi njegovih robatih vrlin. In zdaj sem moral gledati, kako ga zatirajo, mučijo in pobijajo tuji osvajači.

Skušal sem se prilagoditi primitivni japonski zvižčnosti. Toda pri obratovanju z morilci in mučilci ne smemo poznati nobenega odpuščanja, pokazati nobenega usmiljenja in slabosti.

Ko so dognali, na kak način je vlak zletel v zrak, so začeli zasledovati krivice. Policijski uradniki, japonski orožniki, železniški inspektorji in detektivi so začeli hišne preiskave v Hengtaohu in po vsej deželi na obeh straneh železnice.

13. aprila je bilo aretiranih več ko 400 Kitajcev, ruskih emigrantov in sovjetskih državljancev. Seveda niso mogli ničesar izvleči iz teh ljudi.

Ob dveh popoldne je prispel z letalom iz Tsitsiharja japonski orožniški polkovnik, da vzame zadevo v svoje roke. Imenovati ga žival ali zverino bi bila žalitev za živalsko kraljestvo. Nič človeškega ni bilo v tej žolti gmoti zla na dveh nogah. Bil je Japonec s kitajskim imenom; mnogi japonski oficirji v Mandžuriji in Mongoliji so si namreč nadeli kitajska in mongolska imena in nosijo mandžurske in mongolske uniforme.

Kakor z vsem drugim skušajo slepiti tudi s tem. Zdaj pa zdaj poročajo listi, da so visoki uradniki Mongolije in Mandžukua konfirirali s predstavniki japonskih oblasti ali izrazili svoje simpatije za Japonsko; vedite, da so vsi ti visoki uradniki Japonci, ki so se skrili za kitajska imena.

Zunanost novodošleca, ki ga bom poslej z vso pravico imenoval Torquemada št. II. po velikem inkvizitorju, je bila v popolnem skladu z njegovo pritlikavo, izpačeno dušo. Smešno majhen, krivonog, odvrten na pogled, z zobmi, štrlečimi v kotu 45 stopinj preko nabreklih ustnic, ki jih ni nikdar jenjal oblizovati.

Znal je nekaj ruskih besed in ločil strašno angleščino.

Njegova prva beseda je bila, da je treba morilce izslediti in čeprav bi morali mučiti in poklati vse prebivalstvo v okolici eksplozije.

Stotnik Muto, s katerim sva prišla skupaj z letalom, mi je dejal, da je polkovnik prstaški bastard in da bi sam z veseljem odpotoval nazaj v Harbin. Ker sem bil tudi jaz istih misli, sva se odločila in poslala šefu brzjavko. Dobila sva odgovor, naj ostaneva.

400 osumljencev so zaprli v prostorno skladišče, ne da bi skušali delati kakšno razliko med njimi. Kitajce, ruske berače in spoštovane meščane, bogate in revne, so strpali v ta prostor kakor čredo ovac.

Končno so postavili pred poslopje z jetniki sto japonskih vojakov, oboroženih s puškami in strojnimi.

Bilo je okoli pol štirih popoldne, ko je polkovnik Torquemada II. poslal nekoga pome z naročilom, naj se brez odloga zgledam na železniški postaji, kjer si je najel dve sobi za stanovanje in urad.

Polkovnik je sedel z dvema drugima častnikoma za mizo; ko sem stopil v sobo, mi je dejal:

»Slišal sem, da ste tolač* generalnega štaba v Harbinu in da ste po rodu Italijan. Tem bolje... Rusov ne maram... sovražim jih... sovražim vse Ruse, bele, rdeče, črne, vseh barv. Kakor Kitajci... samo v temi... nočejo priti na svetlo in se odkrito boriti. Vsi zapovrstjo... 450 milijonov Kitajcev... 160 milijonov Rusov... Veste, kaj je vse to skupaj? Molčal sem.

»Nočete odgovoriti? Dobro, povem vam sam, 610 milijonov... No, zdaj gremo dol zasliševati.

Vsi štirje smo odšli k skladišču, kjer je bilo zaprtih 400 osumljencev. Dvajset orožnikov nas je spremlilo, odprlo široka vrata in se s kopiti svojih pušk zagnalo v natrcano množico, ki je vdrila proti vratom, prepričana, da jo bodo izpustili na svobodo.

Napravili so prostor za mizo in stole. Polkovnik in oba asistenta so sedli. Japonsko inkvizicijsko sodišče je začelo poslovati. Torquemada II. je predsedoval. Stena orožnikov, oboroženih s puškami in strojnimi, je bila obrnjena proti jetnikom. Neki orožnik je položil kup japonskih in ruskih dokumentov na mizo. Torquemada II. je vzel enega v roke, ga prebrljal z očmi in ga izročil meni.

»Pozovite tega moža,« je rekel.

Prebral sem ime in poklical: Fjodor Vasiljevič Astakin.

Tipičen ruski delavec, kakih 45 let star, je stopil naprej; orožniki so razmaknili vrsto in ga pustili mimo.

Polkovnik se je spet obrnil k meni: »Tale stric je čuvaj na tistem odseku proge, kjer je stal most, ki je zletel v zrak. Sovjetski državljani, torej komunist. Ker je čuvaj, bi bil moral vedeti, kdo je most podminiral. Recite mu, naj pride z resnico na dan... sicer ga ustrelim.«

Prevedel sem Astakinu, kar je dejal polkovnik.

»Ničesar ne vem. To je vse, kar lahko povem. Če me hočejo ubiti, naj me pa.«

Komaj sem prevedel ta odgovor, je Torquemada II. planil pokonci kakor podivjana gorila:

»Al sssssss... Tako? Ne maraš odgovoriti? Ne bojiš se crkniti? Brčkone si domišljaja, da te ne smemo ubiti... Ti bom že pokazal...«

Pri teh besedah je, rjoveč kakor zverina, potegnil samokres in ga naperil Astakinu na čelo. Nato se je obrnil k meni:

»Vprašajte ga isto še enkrat in mu povejte, da ga bom ubil, če ne bo odgovoril.«

Izvršil sem ukaz, toda Astakin mi je nepremično, neustrašeno, mirno gledal naravnost v oči in odgovoril:

»Ničesar ne vem.«

Inkvizitor me je gledal in tulil:

»Kaj je rekel?«

* Ker ni smel izdati mojega pravega poklica, me je stotnik Muto predstavljal kot »tolmača«.

Obotavljal sem se, toda moral sem prevesti:

»Pravi, da ne ve ničesar.«

Komaj sem izustil zadnjo besedo, je počil strel, da je truma kriknila od groze. Nesrečni čuvaj je padel, ne da bi bil dal glas od sebe, in obraz mu je zalila kri. Moški so psovali, ženske so kričale, ves prostor se je spremenil v blaznico pobesnelih človeških bitij. Neki velik Kitajec, pravcat orjak, ni mogel več krotiti svoje divje mrznje; prebil je kordon vojakov in se pognal proti Torquemadi II., ki je trikrat ustrelil vanj.

»Recite jim, da jih dam postreliti s strojnimi, če se ne umirijo.«

Stopil sem na mizo, krilil z rokami, kričal in končno dosegel, da se je množica tolikanj umirila, da sem mogel prevesti grozeči ukaz Torquemada II.

Nastala je tišina.

Dva japonska vojaka sta pograbila trupla za noge in ju odvela stran.

Torquemada II. je nadaljeval svojo inkvizicijo. Bil je ves v svojem elementu, ko je bil tako obdan z nekaj sto oboroženimi vojniki, pripravljenimi zmandrati nemočne in nedolžne ljudi. To je bila brčkone velika ura njegovega življenja.

Več ko petdeset moških in žensk Kitajcev in Rusov so jeli neusmiljeno trpinčiti. Nobeden med njimi pa ni vedel ničesar o eksploziji, ki je pognala japonski vojaški vlak v zrak; prav tako ni nobeden vedel ničesar o storilcih. Edino negotovo informacijo je dal neki kitajski deček; izjavil je, da je tisto jutro, ko je nastala eksplozija, videl dva Kitajca in enega Rusa ležeča na tleh, nedaleč od razbitega mostu.

Po zaslišanju se je morala vsaka sumljiva priča postaviti bodisi na levo ali na desno v prostoru, ki so ga napravili med nami in množico.

Ob desetih zvečer je Torquemada II. izjavil, da mu je za noč dovolj. Ukazal je, da ostanejo zaprti vsi še nezaslišani jetniki; skupino na desni naj izpuste, skupino na levi naj odvedejo in postrele. V le-tej so bile tudi štiri ženske: tri Rusinje in ena Kitajka.

Medtem je divjalo po okolici več ko dve sto japonskih vojakov in orožnikov, ki so jih nalašč v ta namen izpustili. Orgije zverinstva so zbujele preplah in grozo po vsej deželi. Niti enemu domu niso prizanesli. Ni ga nasilja, ki si ga more izmisliti domišljaja, da si ga ne bi privoščili. Sto in sto Kitajcev in Rusov so poklali, porušili in zažgali so njihove domove. Poslili so celo vrsto deklet, med njimi celo mlajša od deset let; pet jih je zato umrlo. Napadli so pivnice, pobili njihove lastnike in pijani japonski vojaki so se razkropili po deželi, so bili še brutalnejši, če je to sploh mogoče, kakor če bi bili trezni.

Ko smo zavili okoli vogala železniške postaje, kjer si je uredil Torquemada II. svojo začasno rezidenco, smo našli na tolpo japonskih vojakov, ki so vlačili s seboj ruska in kitajska dekleta, nekatera med njimi popolnoma naga. Ko jih je polkovnik gledal, se je smehljaj in mi rekel:

»Prepričan sem, da tod okoli ne bo izlepa več železniških nesreč. Samo s terorjem lahko Kitajca ali Rusa česa naučijo.«

Prišli smo do njegovega začasnega domovanja in polkovnik me je povabil k sebi na kosilo. Ker mu nisem hotel postati sumljiv, sem vabilo sprejel. Vsa družba je vstopila.

Za mizo nas je sedelo pet: Torquemada II. s svojima orožniškima častnikoma, ki sta ga spremljala na potovanju, stotnik Muto in jaz.

Iz razbitih gostlin in prodajalen so prinesli ogromno zalogo raznovrstnih vin in likerjev. Polkovnik je pil in jedel, a manj jedel ko pil.

Ko jih je vino omamilo, so pozabili na vse tuje, priučene manire in se vrnili k svojim pravadam. Pustili so mizo in stole, sedli na tla, se še prej slekli skoraj do nagega in začeli na debelo popivati. Večidel so govorili japonski, kdaj pa kdaj so se spogledali in se začeli neugnano grohotati.

Zdajci je polkovnik, kakor da bi ga bilo obšlo navdahnjenje, ogovoril enega izmed vojakov-strežnikov, ki je takoj zatem odšel iz sobe.

Potem so se oči vseh uprle vame in zagrohotali so se še glasneje.

»Pijte!« je zavpil polkovnik. »Pijte! Slišal sem, da Italijani nimajo radi vode, da se nalivajo samo z vinom... utaplajo v njem... ali je res tako?«

Molčal sem.

»Zakaj ne govorite? Doletaleta vas je čast, da ste v družbi s štirimi japonskimi častniki... Ponosni bi morali biti in srečni... vi pa gledate mračno in žalostno... Kaj vam je?«

Potem je napravil nekaj opazk svojim japonskim tovarišem, ki so znova udarili v smeh, se mi smejali, gledali vame in se smejali.

(Dalje)

ZGODBA O KRESILU

»Dala ti bom svoj višnjevi predpasnik, ki ga lahko po tleh razgrneš; potlej pa hitro stopi k psu, zgrabi ga, postavi ga na moj predpasnik, odpri zaboj in vzemi iz njega toliko denarja, kolikor ti ga srce poželi. Sam baker je. Če imaš pa rajši srebro, moraš stopiti v naslednjo sobo.«

»Tam sedi pa pes, ki ima tako velike oči kakor mlinska kolesa; toda nič se ne meni zato. Postavi ga na moj predpasnik in si vzemi denarja! Če pa hočeš imeti zlato, ga tudi lahko dobiš, in sicer toliko, kolikor ga moreš nesti, če vstopiš v tretjo izbo. Toda pes, ki sedi tam na zaboji denarja, ima dvoje oči, tako velikih oči kakor dva okrogla stolpa. Verjemi mi, to je pravi pes. Toda nikar se zato ne meni. Postavi ga na moj predpasnik in ničesar žalega ti ne bo storil; potlej si vzemi iz zaboja zlata, kolikor hočeš!«

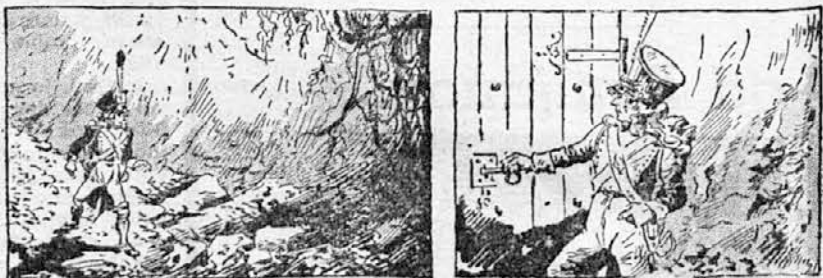
»To pa ni napak,« je dejal vojak. »Kaj naj pa tebi dam, ti stara čarovnica, saj gotovo hočeš tudi ti nekaj denarja?«

»Ne,« je dejala čarovnica, »niti belica ne maram! Meni prinese samo staro kresilo, ki ga je pozabila moja babica, ko je bila zadnjičkrat tam dole!«

»No, torej, priverži mi vrv okrog života,« je dejal vojak. »Ná jo,« je odgovorila čarovnica, »in na moj modri predpasnik.«

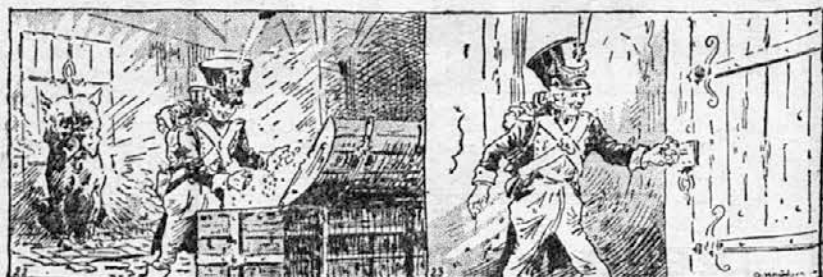

Potlej je vojak splezal na drevo. Spustil se je vanj in obstal,

kakor je bila napovedala stara čarovnica, sredi velike dvorane, kjer je gorelo nešteto luči.

Odprl je prva vrata. Uh! Tam je sedel pes z očmi kakor čajne čašice in buljil vanj.

»Ti si mi pa pravi korenjak, je dejal vojak, ga posadil na čarovničin predpasnik in si nabral toliko bakrenega denarja, kolikor ga je mogel nasuti v svojo torbo, zaprl zaboj in posadil psa nanj. In odšel je v drugo sobo.

Res, tam je sedel pes z očmi kakor mlinska kolesa. »Bojje bi zale, da me ne bi tako zijal,« je dejal vojak, »še oči te bodo začele boleti!« Posadil je psa na čarovničin predpasnik. Ko je pa zagledal srebrnjake v zaboji, je stresel iz svoje torbe ves bakreni denar in si natlačil vanjo in v telečnjak vse polno srebrnih novcev.

DALJE PRIHODNJC

4. nadaljevanje

Spet se je obrnil k Joani. Po divnem bliskovitem in dramatičnem nastopu ga je lahko zdaj temeljito opazovala. Bil je kakšnih 180 centimetrov visok in celo njegova zanikrna obleka ni mogla skriti njegove lepe rasti. Njegova polt je bila močno zagorela; njegova skuštrana brada je bila prav tako rjava kakor lasje in sršee obrvi. Vse na tem možu je pričalo o žilavi živahnosti; ta nezlomljiva življenjska energija in živahnost sta bili prvo, kar je Joana uklenilo. Ogledovala si je njegove grozozanske čevlje. Medtem ko je bil eden zavezan z usnjato vezalko, je bil drugi zadržan z navadno vrvo.

Zdajci se je Mr. Narthu zdelo potrebno, da nastopi in uveljavi svoje dostojanstvo. Okoliščine so ga napravile za najvažnejšo osebo. Zdaj ni samo gospodar v tej hiši — celó glavni dedič je Brayevega premoženja. In tale mož pred njim je bil samo poslušni poveljnik pokojnega starca, človek, ki mu ni treba laskati z lepo besedo, temveč mu samo ukazuje! Zgolj nameščenec — v bodoče nameščenec gospoda Nartha! Kajti, če bo podedoval Joejevo premoženje, bo podedoval hkrati tudi vse dostojanstvo, ki je zvezano s tem.

»Hm, Mr. Lynne, pripomnil bi, da je vaša kritika o mojem ubogem bratranecu neprimerna — in nikoli ne bom dovolil, da bi smesili njegov ugled.«

Tujec ga je nekam začudeno od strani pogledal.

»Aha — vi ste Narth! Slišal sem že o vas. Vi ste torej gentleman, ki je zaspekuliral imetje drugih ljudi.«

Stephen Narth je zdaj zardel, zdaj prebledel. V prvem trenutku mu je odrekel glas. Surovost tega napada ga je ohromila. Da je bil Mr. Narth pameten, bi ne bil o tem izgubil niti besedice več.

»Ta zadeva je vendar splošno znana,« je spet povzel Lynne, gladeč si brado. »Obsodbi javnosti ne boste mogli uiti!«

Zdaj si je Stephen Narth spet opomogel.

»Se zdaleč nisem voljan prežvekovati zlobnih klevet,« je samozavestno dejal. Pri teh besedah je ošinil Clifforda Lynna s pogledom, polnim smrtnega sovraštva. »Spričo takšnih okoliščin se mi zdi neobhodno potrebna ugotovitev, da sem po besedi Brayeve oporoke jaz glavni dedič in lastnik...«

»Morda kdaj v bodočnosti,« je zamrmral Lynne. »Zdi se, da bi želeli, naj svojo službo obdržim. Pripravljen sem. Ali me potrebujete?«

»Topo, skoraj bebasto je tedaj pogledal Joano. Kar ščegetalo jo je za smeh.

»Torej,« je spet povzel, »tu sem in pripravljen! Bog ve, da se mi res ni treba ukvarjati z nedoletnimi punčkami, toda stvar je takšna. Joe me je vprašal: »Ali boš mož beseda?« in pritrdil sem mu!«

Zamišljen je še zmerom gledal Joano.

Ali je mar pričakoval odgovora od nje?

Nemara ne, zakaj spet je izpregovoril.

»Toda pravkaršnji dogodki niso kaj vabljivi. Se sanjalo se mi ni, da mi bodo »Radostne roke« šreno mešale. Ker sem pa dal besedo, je ne bom snedel.«

Mr. Narthu se je zdelo primerno, da se spet zaplete v pogovor.

»Radostne roke?« Saj ste tako rekli? Kaj, za pet ran božjih, je pa spet to?«

Zdela se je, da mu tujec ni zamislil vprašanja. Slutil je, da je Stephen Narth vendar razumel, da gre za ugotovitev določenega dejstva.

»Najel sem si tu v bližini majhno hišico — »Slaters Cottage« ji menda pravijo. Je nekam čudno odtrgano menil Clifford Lynne. »Obupna luknja, toda meni je všeč. Ojej, zdaj šele vidim, da sem vam poškoval preprogo.«

Pri teh besedah si je mrko ogledoval sledove nedavno minile tragedije.

»Vse kar se spodobi, toda kaže nimajo pravice laziti po prepro-

gah,« je z vzdihom olajšanja dejal, kakor da bi bil vesel zagovora, ki mu je prišel na um.

Mr. Narth je zategnil obraz.

»Tu blizu boste stanovali?« je vprašal in že mu je bil na jeziku nasvet, naj si tujec za bodoče obiske izbere vhod pri služabniškem stopnišču. Toda sam ni vedel, kaj ga je odvrglo od te nevljudne opazke. Človeka, ki je takšen zločinski napad tako ravno dušno prezrl, ki nosi orožje v žepu in ga zna tako hitro rabiti in skriti, da živ krst tega ne opazi — ne, takšnega moža ne kaže žaliti brez posledic. Zato je rekel:

»Slaters Cottage« pa res ni prijetno bivališče za vas. Saj je že skoraj sama razvalina. Posestvo so mi še nedavno ponujali za sto dvajset funtov, pa sem ponudbo zavrnil...«

»O, to ste pa zapravili imenitno kupčijo,« mu je skočil Clifford v besedo. »V jedilnici je kamin iz časov Tudorjev — in že ta je vreden dvojno vsoto.«

Medtem ko je govoril, je počival njegov pogled zasanjano na Joani.

»Nič se ne bi čutil samemu sebi, ako bi se odločil, da ostanem stalno v »Slaters-Cottage«, je skoraj prešerno dodal. »Tam je čedna pralnica, kjer lahko žena perilo pere, hkratu so pa še trije prav imenitni prostori. Samo podganje luknje bo treba zamašiti. Mene osebno tudi podgane ne motijo.«

»Jaz jih pa kar obožujem,« je hladno menila Joana, zakaj razumela je izzivanje, pa ni hotela ostati odgovora dolžna.

Zdela se je, da se je za hip utrnil nasmešek v njegovih očeh.

»Stvar je dognana. Jaz stanujem tu. Nikar se pa ne bojte, da boste zato kaj ugleda utrpeli. Le redkokdaj se bom oglasil pri vas.« Pri teh besedah je našobil ustnice. »Ti zlomek zlobni; ti vražji Kitajec! Seveda me je ta nepridiprav videl, ko sem prišel, pa je svoje pozdravnice darilice kar brž prinesel. Prej sploh ni mogel kače prinesiti, sicer bi bili vi slišali šumot plazilkinih gibov. Ali bi se pa kača zadušila, ker ni bilo nič luknjic za dihanje na zaboju?«

Mr. Narth si je odkašljal.

»Ali nam hočete natveziti, da so kače prinesli z zlim namenom?« Clifford Lynne ga je prešerno pogledal.

»Živa kača po mojem gotovo ni godovno darilo,« je vpljudno dejal. »Rumenoglavke sovražim na smrt. Da boste vedeli: njihov ugriz je smrten!« Nenadejano se je tlesnil po bedru in se zasmejal. »Čemu je le to storil? Že vem! Kajpak: »Rumena kača! Seveda, rad verjamem, da žaljivke ni pozabili!«

Spet je njegovo oko iskalo dekle.

»Spodobnega in veselega moža boste dobili... Eh, pozabil sem vaše ime... Ze vem! Joan, kajneda?«

Mislil sem, da so Joane vse poročene, morda se pa motim in sem tako mislil o Dorotejah. Kakšnih ena in dvajset let bi vam prisodil. Mar ne? Vse Joane so kakšnih ena in dvajset let stare, vse Patricije približno sedemnajst, večina žensk z imenom Mary in Ann pa dobivajo starostno pokojnino.«

»In vsi Cliffordi so gluhači,« mu je zabrusila v brk.

Tokrat se je res zasmejal. Njegov smeh je bil lahen, prijeten in kultiviran in nič kaj v skladu z njegovo skoraj capinsko zunanjostjo. Zdela se je, da se skriva pod vsemarmno raševinasto obleko neki čisto drugačen, nov človek.

»Lej, lej! Le počakajte!« ji je šaleč se zagrozil s prstom. »Sicer pa priznam, da sem zaslužil takšen odgovor.«

Zdajci je segel globoko v žep svojega suknjica in izvlekel čebuli podobno medeninasto uro.

»Obstala je!« je nejevoljno zarobantil. Potlej jo je z vso vmeno stresel in pritisnil na uho. »Koliko je pa prav za prav ura?«

»Sest,« je milostno menil Narth. »Saj sem vedel, da ni šele pol enih,« je obiskovalec mirno dejal in obrnil kazalce. »Še bom prišel. Zaenkrat si bom v Londonu najel sobo. Toda jutri ali pa dan pozneje bom spet tu. — Ali ste anglikanske vere?«

To vprašanje je naslovil na Joano; pritrdilno je prikimala.

»Tudi z menoj je nekako tako,« je dejal Mr. Lynne, »toda navdušujem se tudi za kadijo in godbo. Na svidenje, Dorothy!«

»Neža, ste menda hoteli reči,« je malce zbadljivo pripomnila Joan. Spet se je zasvetil v njenih očeh razposajen nasmešek. Iztegnila je roko in on jo je krepko stresel. Nikogar izmed ostalih ni počastil s takšnim pozdravom; samo pokimal je vsem skupaj. Potlej je brž odšel skozi vrata. Mr. Narth je mislil, da je že odšel. Pravkar je hotel odpreti usta, toda bradati tujec je že spet stal na pragu.

»Ali pozna kdo izmed vas nekega gospoda, ki se piše Graham St. Clay?« je vprašal.

Kakor blisk je šinil Mr. Narthu v spomin pogovor z današnje seje. »Da, da, gospoda s tem imenom poznam. Res ne natanko — toda eden izmed mojih ravnateljev je menda njegov prijatelj,« se je podivil pojasniti.

Clifford je namršil obrvi.

»Tako! Pozna ga?« je mirno menil. »Vi sami ga še nikoli niste videli?«

Mr. Narth je odkimal.

»Jutri zvečer mi boste lahko povedali, kaj mislite o njem.«

»Saj ga vendar ne bom videl,« je brž odgovoril Mr. Narth.

»O, da, prav gotovo ga boste videli,« je po tihem dejal Clifford. Spet je bil v njegovih sinjih očeh odsev nezaupljivosti. »Prav gotovo! Videli boste St. Claya, ki hoče spraviti rumenokožce na površje. Ze naslednji hip ga ni bilo več.«

Vežna vrata so zaloputnila. Mož je imel resda malce nasilne manire, kakor je ugotovil Mr. Narth.

»Hvala Bogu, da mu ne bom jaz žena,« je menila Mabel, in Letty, ki si je naspel opomogla od živčnega napada, ji je pritrdila.

Samo Joan ni rekla ničesar. Bila je zmedena, zakaj tujec se ji je zdel na moč zanimiv in nič se ga ni bala.

6. POGLAVJE

Na koncu vozne poti, držeče z glavne ceste k hiši, je stal avtomobil Clifforda Lynna. »Avtomobil« je morda prespodbna beseda za motovilo, ki ga je bil pred nekaj dnevi kupil za pet in trideset funtov... Motor je še zmerom brnel, zakaj Clifford se je bil prepiral, da potrebuje sicer iznova pol ure, preden ga požene. Med ropotom, tresenjem, cviljenjem in renčanjem bencinskega stroja se mu je naposled vendarle posrečilo, da je zavlil s svojim vozilom na cesto. Po kakšnih sto metrov vožnje je zavlil spet na vožno cesto, držečo med grmovje.

Naposled je privozil pred sivo kamnitno hišo — Slaters Cottage. Vsa okna so bila razbita. Šestdesetega leta je bil lastnik, ki je hotel veljati za imenitnika, dal prizidati stebriščen dohod, toda ta je bil zdaj v sredini že močno poobešen. Več tucatov opeke je že manjkalo na strehi. Enonadstropna stavba je zbruhala videz zanemarjenosti in propada.

Pred vrati je stala skupina treh mož. Clifford je prišel ravno v trenutku, ko so se bili zedinili. Eden izmed njih je stopil Cliffordu naproti, ko je le-ta skočil iz ropotajočega vozila.

»S tole podrtijo ne bo nič,« je dejal. Po merilu, ki mu je močelo iz hlačnega žepa, si v njem spoznal stavbnika. »Tla so zgnila, nova streha bi bila potrebna, pa tudi nov vodovod in novo kanalizacijo bi bilo treba napraviti.«

Ne da bi mu privoščil besedo, je stopil Clifford mimo njega v hišo. Na levi soba, na desni soba, izza veže je bila pa kuhinja z zarjavelim ognjiščem. Poleg kuhinje je bila pralnica. Skozi razbita okna na zadnji strani hiše si videl trhlo garažo; bila je za silo popravljena in menda najbolj ohranjena stavba na vsem posestvu.

Tla so škripala in pokala pod njegovimi koraki. Na nekem mestu je zijala v tleh velika luknja. Nekdanje tapete so bile le še strohnele cunje, visče s sten, stropa pa skozi pajčevine sploh videl nisi.

Lynne se je spet vrnil k obrtnikom. Počasi si je tlačil pipo iz mehurja, ki ga je bil potegnil iz hlačnega žepa.

»Ali ste stavbnik ali pesnik?« je vprašal moža z rumenim merilom.

Stavbnik se je zarežal.

»Zidanje mi je obrt,« je dejal, »toda čarovnik nisem. Ako hočem to podrtijo čez teden dni do temelja popraviti, potrebujem tri čarobne šibe.«

Clifford je vtaknil pipo med zobe in si nekam preudarno prižgal tobak.

»Denimo, da bo treba izvršiti popravilo brez čarodějne palice; koliko bi potlej potrebovali delavcev za prezidavo?«

»Ne gre za to, koliko ljudi bi potreboval, gre bolj za denar,« je izjavil stavbnik. »Lahko bi izgotovil vse v enem tednu, toda to bi vas stalo skoraj tisoč funtov. Toliko pa vsa ta podrtija vredna ni.«

Clifford je pihnil gost oblak dima v zrak in opazoval, kako se razblinja.

»Pokličite kar dve sto ljudi in naj delajo v treh skupinah noč in dan. Še nocoj lahko odstranite tla. Naročite si toliko tovornih avtomobilov, kolikor jih pač potrebujete. Da veste: povsod hočem imeti hrastova tla — kopalnica mora biti udobna — elektriko morate napejati — vgradište toplovodne cevi, na okna obesite železne oboknice, tole pot izpremenite v dobro vožno cesto — zadaj za hišo pa bi rad imel plavalni bazen. No, tako! To je menda vse, kar si želim.«

»V sedmih dnevih?« se je začudil stavbnik.

»Se bolje v šestih,« je odgovoril Lynne. »Ali sprejmete delo? Če ne, si bom poiskal drugega podjetnika.«

»Toda, Mr. Lynne, za denar, ki ga nameravate zabiti v to podrtijo, si lahko kupite že najlepšo hišo v Sunningdalu...«

»Ze pravi! Toda meni je prav tukajle všeč,« mu je skočil Clifford Lynne v besedo. »In še nekaj. Hiša mora biti varna pred kačami!«

Ogledal se je naokrog po svojem posestvu. Ograja ob meji je bila skorajda skrita za gostim vejevjem starih dreves.

»Vse bore morate posekati,« je pozneje dodal. »Potreben mi je pregleden ognjen pas!«

»Kakšen ognjen pas?« je rado vedno vprašal stavbnik.

»Razen tega morajo imeti železne oboknice strešne line; to sem vam prej pozabil povedati. Dajte mi malo svojo knjigo!« je menil, namesto da bi odgovoril stavbniku na vprašanje.

Vzel je stavbniku beležnico in začel kar v roki skicirati.

»Takšne oblike naj bodo strelne line — pa tako velike,« je dejal, vrnivši stavbniku knjigo. »Ali sprejmete naročilo?«

»Sprejemem, je odgovoril stavbnik,« in obljubil vam, da se boste čez teden dni lahko vselili v hišo. Toda stalo vas bo celo premoženje.«

»Predobro vem, koliko bi me stvar stala, ako bi hiša ne bila gotova,« mu je dejal Clifford Lynne.

Segel je v žep in privlekel debelo listnico. Izročil je stavbniku deset bankovcev po sto funtov.

»Ne bom delal pogodbe, ker sem pač trgovec. Danes je sreda, prihodnji terek dobim pohištvo. Postavite v vse sobe peči in kurite na vso moč, da se bo sproti sušilo. Ni izključeno, da me ves teden ne bo na spregled; za vsak primer náte tu mojo telefonsko številko. V to smer izkoplajte do glavne ceste jarek. Razen tega potrebujem telefonsko napravo. Toda žice nikar ne napejajte po drogovi, temveč zakopljite kabel na dno globoko v zemljo. Veste, kače znajo namreč kopati!« je naposled še prav tiho pripomnil.

Ne da bi črnil le še besedico, je stopil v svoj avto in oddrdral s oglušujočim ropotom po cesti. Kmalu je izginil za goščavo.

Naslednje dni bom presneto malo spal,« je vzdihnil začuden stavbnik — in tako je tudi bilo.

Prihodnje jutro je deževalo; po malem so padale drobne kaplje. Kazalo je, da bo deževalo ves božji dan. Tako je vsaj menil Narthov sofer, ki je bil vaju z vdanostjo opazovati spremembe angleškega podnebja.

Mr. Stephen Narth se je pa hvallil, da mu vreme sploh ni mar. Toda temačnost neba in otožnost pokrajine sta bili ta dan vendar nekam čudno hladni z njegovim razpoloženjem; vreme ga je tiščalo k tlom in je njegovo pobitost le še povečalo.

Na poti iz Sunningdala proti svoji pisarni si je neprestano dopovedoval, da vendar ni nikakršnega vzroka, da bi mu moral upadati pogum. Dogodki včerajšnjega dneva resda niso bili kdo ve kako prijetni. Toda potlej se je domislil, da je že utrla pot do Brayevega premoženja, saj je Joan obljubila, da bo ustregla njegovi želji.

Clifford Lynne mu je kajpak nekoliko kalil veselje, saj mu je postal bruno v očesu. Dogodek s strupeno kačo v njegovi hiši ga začudo ni več vznemirjal. Bilo je resda nekam nenavadno, toda zanj je ostalo nerešeno vprašanje, kako je mogel neznanec prinesiti skrivnostni zaboječ v hišo. In ker uganke ni mogel razvozlati, je storil po preskušnem načelu: Pozabi, če česa ne moreš razumeti! Taka rešitev je najpreprostejša. Njemu stvar pač ni šla do živega...

Dogodek je imel zanj samo ta edini pomen in to edino posledico, da bo treba poslati preprogo v čistjenje in popravilo, medtem ko je Clifford Lynne po njegovem mnenju šel pregledovati in je bil preatralen. To je bil najljubši Narthov izraz za vse vznemirljivo. Ko bo vse že urejeno — nova misel ga je navdala z dobro voljo — bo tudi velikansko premoženje Joeja Braya v njegovih rokah. Oblaki, ki so mu prejšnji dan temnili pogled, so se razpršili. Zdaj gre samo še za to, da bo poroka opravljena kakor hitro mogoče; potlej mu bo po izpolnjenem pogoju padlo Joejevo bogastvo ko zrelo jabolko v naročje.

Bil je srečen in prešerne volje, ko je stopil skozi zasebni vhod v svojo pisarno. Gospodoma, ki sta ga že tam čakala, je lahko brez pretvarjanja kazal veselo lice.

Majors Spedwell je s smotko med zobmi ležal na mizi, Mr. Leggat je pa stal pri oknu in zrl s prekrižanimi rokami v deževni dan.

»Gospoda!« je prijazno vzkliknil, »tako kislá obraza imata ko žalujoči na pogrebu.«

Nadaljevanje na 12. strani

Gospod Subito...

Copyright opera mundi

99

...si zna pomagati.

Leggat se je obrnil.
»Zakaj ste pa vi tako veseli?« je vprašal.

Stephen North se še ni bil odločil, ali naj svojima tovarišema pove vsa resnica, zakaj z denarjem, ki bi ga z Brayevom zapuščino dobil, bi se lahko otresel svojih dvomljivih družabnikov in jih nagnal k vragu. Kajti le z denarjem je moči oprati grehe preteklosti! Potlej bi lahko z velikim kreditom začel svoje poslovanje iznova.

»Joe je mrtev,« mu je ušlo, »in zapustil mi je večino svojega premoženja.«

Toda še preden je izgovoril te usodne besede, mu je že bilo žal.

In da je pričakoval začudenje svojih družabnikov spričo senzacionalne novice, bi bil gotovo razočaran.

»Tako, tako,« je podsmehljivo menil Leggat; »kdaj pa dobite denar v roke?«

»Čez kakšen mesec ali pa dva!« je prepričevalno odgovoril North. Čez mesec ali dva pomeni prav toliko kakor mesec ali dva prepoznati! Je približal major Spedwell. Pri teh besedah je spreletel njegov temni obraz zoprni režaj. »Davi sem videl pregledovalce knjig. Po vsaki ceni mora biti manjkajoča vsota petdesetih tisočakov jutri krita.«

»Res je,« mu je skočil Leggat v besedo. »Na koncu smo, dragi North. V prihodnjih štiri in dvajsetih urah, moramo dobiti denar. Če v oporoki ni nobenih, če in ako, si boste denar na osnovi listin lahko priskrbeli. Ali je v oporoki omenjen kakšen pogoj?«

North je nagubal čelo. Ali družabnik kaj ve? Leggat je predirljivo zapičil pogled v Northa.

»Da, en pogoj je v oporoki,« je priznal North. »Toda trditi smem, da je tako rekoč že izpolnjen.«

Leggat je stresel z glavo.

»Iz te moke še ne bo kruha,« je dejal. »Ali je oporoka takšna, da lahko dobite jutri petdeset tisoč na posodo?«

»Ne!« je odsekano menil North. »Stvarne vrednosti zapuščina sploh še ne poznam in razen tega pogoj še ni ustrezen...«

»Presneta reč!« je bleknil Spedwell. »Zadeva je za nas resna in povrh še nevarna. Še desetice bi banka ne posodila na oporoko brez označene vrednosti zapuščine in z neizpolnjenim pogojem. Stavil bi, da niti prepisa prave oporoke nimate.«

Northove oči so se zožile.

»Kakor preroč govorite, major,« je dejal. »Nekdo vam je moral kaj več povedati, kakor vem jaz sam.«

Major Spedwell se je prizadel obrnil stran.

»Nekdo mi ni ničesar povedal,« je ujedljivo odgovoril. »Vse, kar Leggata in mene zanima, je to, ali boste mogli do jutri priskrbiti petdeset tisočakov. In ker le predobro veva, da tega ne boste zmogli, sva vam utrla novo pot. Prosila sva namreč najinega prijatelja St. Claya, naj pride in se z vami porazgovori.«

»Vajin prijatelj? St. Clay? Ali je to tisti gospod, ki ste ga včeraj omenili?«

Zdajci se je Stephen North spomnil Cliffordova preročavanja: »Jutri ga boste videli.«

»Ali ima mar Grahame St. Clay toliko denarja, da ga lahko razmetava?«

Spedwell je počasi priklinal.

»Lahko, lahko! In še celo pripravljen je, da ga da. In če boste poslušali moj nasvet, vam ga celo podari.«

»Saj ga vendar ne poznam... kje bi se pa lahko sešel z njim?«

Spedwell je stopil k vratom, držečim v glavno pisarno.

»Vas že čaka; midva sva hotela samo stvar prej z vami razčistiti.«

Stephen North ga je zmeden pogledal. Človek, ki daje toliko denarja na posodo, čaka torej le komaj na priliko, da izgubi petdeset tisočakov? Tu nekaj ne bo v redu!

»Tukajle že čaka?« je nejeverno vprašal.

Major Spedwell je odprl vrata.

»Le seznanim vas z Mr. Grahame St. Clajem,« je dejal.

Imenitno oblečen gospod je stopil v zasebno pisarno.

North je boljšal z odprtimi usti vanj; zakaj Grahame St. Clay je bil brez dvoma Kitajec.

7. POGLAVJE

»Mr. Grahame St. Clay!« je Spedwell še enkrat predstavil prišleca. Podzvestno je North iztegnil desnico.

Do tega trenutka so se zdeli Northu vsi Kitajci enaki. Ko je pa pogledal temu tujcu v temnorojave oči, je izprevidel, da je ta drugačen od vseh drugih. Povedati bi tega ne vedel, zakaj. Njegove oči so bile daleč vsakelej, njegov nos je bil tanek in dolg; ozke ustnice niso bile nič podobne ljudem, ki jih je na kratko odpravil z mongolskim tipom. Morda je bil

ŠPORTNI TEDNIK

Živahna nogometna nedelja

Z odmikanjem poletja jame pojemati sončni in vodni šport, na njegovo mesto pa prihaja nič manj popularni nogomet.

Letošnje nogometno tekmovalstvo za prvenstvo Jugoslavije je še posebno zanimivo, ker je razdeljeno v tri lige: slovensko, hrvatsko in srbsko. Tekmovalcev je trikrat toliko kakor po prejšnjem sistemu državne lige in skoraj v istem razmerju bo naraščala tudi napetost zastran končnega rezultata.

V slovenski ligi je trboveljski Amater z zmago nad Mariborom (4:3) prevzel vodstvo, jeseniško Bratstvo je pa z izgubo tekme proti Ljubljani (2:4) zdrknilo s prvega na peto mesto. Kranj je zmagal nad Mariborom (2:1) in zavzel drugo mesto pred Ljubljano. Na četrtem mestu je mariborski Železničar; zmagal je nad Olimpijom 2:0.

V hrvatski ligi so se v nedeljo takisto odigrale štiri tekme: Železničar: Sašk 4:1, Hašk: Split 5:2, Concordia: Slavija (Osijek) 10:0 in Slavija (Varaždin): Bačka 2:1.

V srbski ligi je BSK premagal ZAK 6:1, Jugoslavija Vojvodino 6:3 in sarajevska Slavija Bato 2:0; tekmi Bask: Jugoslavija (Jabuka) in Gradjanski (Skopje): Jedinstvo sta ostali neodločeni, prva 1:1, druga pa 2:2.

Po nedeljskih tekmah kažejo tabele nogometnega prvenstva tole lice (prva številka pomeni število igranih tekem, druga število zmag, tretja neodločenih rezultatov, četrta porazov, v petem stolpcu je razmerje golov, v šestem pa število točk):

Slovenska liga										
Amater	3	3	0	0	9	5	6			
Kranj	3	2	1	0	5	3	5			
Ljubljana	3	2	0	1	10	5	4			
Železničar	3	2	0	1	6	4	4			
Bratstvo	3	2	0	1	9	7	4			
Maribor	3	0	1	1	3	9	1			
Mars	3	0	0	3	5	8	0			
Olimp	3	0	0	3	2	8	0			

Hrvatska liga										
Concordia	5	4	1	0	18	5	9			
Hajduk	4	4	0	0	19	4	8			
Gradjanski	4	3	1	0	20	2	7			
Hašk	5	3	1	1	15	8	7			
Slavija (V.)	5	2	1	2	7	12	5			
Split	5	2	0	3	8	18	4			
Slavija (O.)	5	1	1	3	8	21	3			
Bačka	5	1	0	4	6	12	2			
Željezničar	5	1	0	4	7	17	2			
Sašk	5	0	1	4	2	12	1			

Srbska liga										
BSK	6	5	0	1	21	4	10			
Jugoslavija (B.)	6	4	1	1	16	7	9			
Bata	6	3	1	2	13	8	7			
Gradjanski (S.)	6	3	1	2	12	17	7			
Vojvodina	6	3	0	3	14	14	6			
Slavija (S.)	5	2	1	2	15	8	5			
Jugoslavija (J.)	6	2	1	3	11	14	5			
Jedinstvo	6	2	1	3	6	13	5			
ZAK	6	1	1	4	7	21	3			
BASK	5	0	1	4	6	15	1			

V nedeljo se je v Splitu končalo plavalno tekmovalstvo med Ogrsko in Hrvatsko. Zmagali so Madžari 23:13. Izmed naših sta se odlikovala samo Ciganović (100 m hrbtno: 1:12,5) in Boršičeva (200 m prsno: 3:22,2; nov jugoslovanski rekord).

Od 20. do 22. septembra prirede Hrvati kolesarsko dirko po Hrvatskem na progi Zagreb-Bihac-Senj-Sušak-Karlovac-Zagreb. Tekma naj bi bila nekaj pendant h kolesarski dirki po Srbiji, toda po udeležbi bo zelo zaostajala za njo. Zunanji tekmovalci ne bo, a zaradi spora med vrhovno kolesarsko zvezo in med zvezama slovenskih in srbskih kolesarjev — spora, nastalega med dirko po Srbiji — se dirke tudi slovenski in srbski kolesarji ne bodo udeležili. Tako bodo tekmovali samo Hrvati, med njimi državni prvak Slovenec Avgust Prosenik, član zagrebskega Gradjanskega.

njegov obraz zaradi močne brade tolikanj nenavaden. Zlasti pri govorjenju se je močno razlikoval od Kitajcev, ki jih je bil Stephen North doslej slišal.

»Ali je to Mr. North?« je vprašal. »Prav vesel sem znanja z vami. Res, zakaj prepričan sem, da mi bo v marsičem koristno.«

Njegov jezik je pričal o dobri vzgoji; govoril je malce skozi nos in pretirano pravilno kakor pač vsi ljudje, ki so jih vzgojili na višjih šolah in so skoncili svoje študije na najznamenitejših visokih šolah.

»Ali smem sesti?«

North je molče priklinal in prišlec je položil predse na mizo dragoceno usnjato torbo.

»Videti je, da ste nekam osupli, ker sem Kitajec,« je smehljaje se menil Mr. St. Clay. »Rumena nevarnost, tako nam menda po navadi pravite Angleži. Ali mar ne? Toda zase moram odločno ugovarjati, ako bi me kdor koli hotel imenovati 'nevarnost', zakaj, verjemite mi, najpohlevnejši človek sem, ki je kdaj koli prišel s Kitajskega na Angleško,« je dobrovoljno dejal.

Medtem ko je govoril, je segel po torbi in vzel iz nje sveženj, povezan z rdečim trakom. Nad vse skrbno je razvezal voz, odstranil ovojni papir in vrhno lepenko; Northove oči so zagledale rejen sveženj novih bankovcev. Njegov

trgovski pogled je koj spoznal tisočake.

»Petdeset, se mi zdi, petdeset jih potrebujete,« je menil Mr. St. Clay. Z večjo roko blagajnika je odšel petdeset tisočakov in jih položil poleg torbe. Skrbno je spet zavil ostanek in ga položil nazaj v aktovko. »Menim, da smo vsi prijatelji!« Mr. Clay je drugega za drugim zvedavo pogledal. »Prepričan sem, da lahko govorim odkrito-srčno!«

North je priklinal.

»Torej!« Na veliko Northovo začudenje je tedaj bankovce lepo zložil in jih vtaknil v prsni žep.

»Denar vam lahko posodim seveda samo pogojno. Celo jaz, zgolj Kitajec brez bančnih svetovalcev, toliko poznam trgovske običaje, da ne kaže tolikšnega denarja posojati brez pogoja. Brez ovinkov torej! Mr. North od vas zahtevam samo, da postanete naš!«

»Vas?« je počasi vprašal North. »Ne razumem prav, kaj hočete s tem reči.«

Spedwell mu je brž pojasnil.

(Dalje prihodnjič.)

Radio Ljubljana

od 19. IX. do 25. IX. 1940.

ČETRTEK, 19. SEPTEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Duet harmonik (brata Goloba) 14.00: Poročila 18.00: Radijski orkester 18.40: Rdeči križ v Jugoslaviji in v Sloveniji 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave 20.00: Flauta solo s klavirjem: g. Slavko Korošec, pri klavirju g. prof. Marijan Lipovšek 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23.00 uri.

PETEK, 20. SEPTEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Salonski orkester I 14.00: Poročila 14.10: Turistični pregled 18.00: Zenska ura 18.20: Plošče 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Za planince 20.00: Plošče 20.30: Koncert operne glasbe 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Citraški trio »Vesna«, Konec ob 23.00 uri.

SOBOTA, 21. SEPTEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče v venček povežimo, da vas malo razvedrimo 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošče v venček povežimo, da vas malo razvedrimo 14.00: Poročila 17.00: Otroška ura 17.30: Plošče 17.50: Pregled sporeda 18.00: Radijski orkester 18.40: O fotografiranju 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Zunanje politični pregled 20.30: To storil je neznan koren... Vesela igra. 22.00:

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčki in vsa praktična oblačila, nudi v največji izbiri, najceneje

Presker

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

REVMATIZEM

protin, tšiljas, zbadanje, krčne žile itd. z največjim uspehom zdravi

„ANTIREUMIN“

je dober zdravilni preparat preizkušen, doma kakor tudi v tujini. Cena originalni steklenici, 75 gr din. 35,-, s poštino din 40,-. 3 originalne steklenice din 105,- franko

Po povzetju pošilja

Mr. Ph. A. Mrkušić, lekarnar

v Mostarju - banovina Hrvatska

Dobiva se pa tudi v vseh lekarnah. — Oglas reg. pod Br. 14245 od 11. VIII. 1935 l.

RESMAN LOJZE - Ljubljana

Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21

Telefon 44-90

Premog-Koks-Drva

Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23.00 uri.

NEDELJA, 22. SEPTEMBRA

8.00: Jutrnji pozdrav 8.15: Radijski jazz 9.00: Napovedi, poročila 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve 9.45: Verski govor 10.00: Plošče 11.45: Sestre Finkove pojo, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek 12.30: Objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 17.00: Kmet. ura 17.30: Koncert Delavskega pevskega društva 18.15: Plošče 19.00: Napovedi, poročila 19.30: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Slovenski vokalni kvintet 21.00: Radijski orkester 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Gosli in kitara (gg. Slavko Marin in St. Prek). Konec ob 23.00 uri.

PONEDELJEK, 23. SEPTEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski salonski orkester 14.00: Poročila 18.00: Bolezni črevesja (ga. dr. Božena Zaje-Lavričeva) 18.20: Plošče 18.40: Naše delo v prihodnjem letu 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Plošče 20.30: Večer operne glasbe. Sodeluje ga. Marija Golobič in Radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec 22.00: Na-

povedi, poročila 22.15: Veseli trio. Konec ob 23.00 uri.

TOREK, 24. SEPTEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 18.00: Plošče 18.40: Glasbeni spored naše postaje v prihodnjem letu (g. dr. A. Dolinar) 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave (g. Fr. Lipah) 20.00: Radijski orkester 21.30: Plošče 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Cimermanov kvartet. Konec ob 23.00 ur.

SREDA, 25. SEPTEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošče 14.00: Poročila 18.00: Mladinska ura 18.40: Mladinske oddaje naše postaje v prihodnjem letu (g. prof. Niko Kuret) 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Kvartet mandolin 20.45: Plošče 21.15: Koncert g. Angela Jarca, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne »Nebo-tičnik. Konec ob 23.00 uri.

Posteljno perje

kemično čiščeno po din 12.—, 25.— 35.—, 55.—, gosje perje, sivi in beli puh, po konkurenčnih cenah, dobite pri „Luna“, Maribor, Glavni trg 24. — Vzorci brezplačno!

STRELE VAS VARUJE STRELOVOD

Infekcije

AMERIŠKA GUMIJASTA SPECIALITETA

ČITAJ O-KE!

PUHASTE ODEJE - specialno delo, svilene in klot odeje iz vate, perje vseh vrst, kupite najsolidnejše v trgovini SEVER, Marjin trg 2

MALI OGLASI

Grafološka pisarna
Globočnik Feliks, grafolog
Ljubljana, Pražakova 11
Izdeluje psihanalize, ekspertize, ocene, dokazila itd. Strokovno delo, diskretna zalamčena.

NEKADILEC POSTANETE v treh dneh z našim zanesljivim in popolnoma neškodljivim sredstvom »Nikotinole«. — Velika steklenica din 70.—, mala din 60.—. Pošilja po povzetju »Jugopatente, Ljubljana, Dvorčakova 8. Iščemo zastopnike.

POČITNICE DOMA. Letos ni pravega vremena. Sončite se doma z našo patentirano ultravioleto obsevalko. Original Rub. Po par obsevanjih dobite lepo sportno rjavo polt. Zahtevajte prospekt! »Jugopatente, Ljubljana, Dvorčakova 8. Sprejemamo zastopnike.

REVMATIZEM, šiljas, nevarljajo. zamaščenost uspešno zdravite z našim masažnim aparatom »Vibrator«. Izborjen tudi za nego lepote. Cena din 420.—. »Jugopatente, Ljubljana, Dvorčakova 8. — Iščemo zastopnike.

NALIVNA PERESA s prozornim držalom, zlato pero z desetletnim jamstvom dobite od din 60.— naprej samo pri »Jugopatente, Ljubljana, Dvorčakova 8. Iščemo zastopnike.

POŠILJA dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujejo po 5 odstotkov